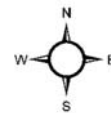

DABAS LIEGUMA "SPINDUĻU MEŽI" DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS

Cēsu rajons
Zaubes pagasts

500 250 0 500 1000 1500 metri

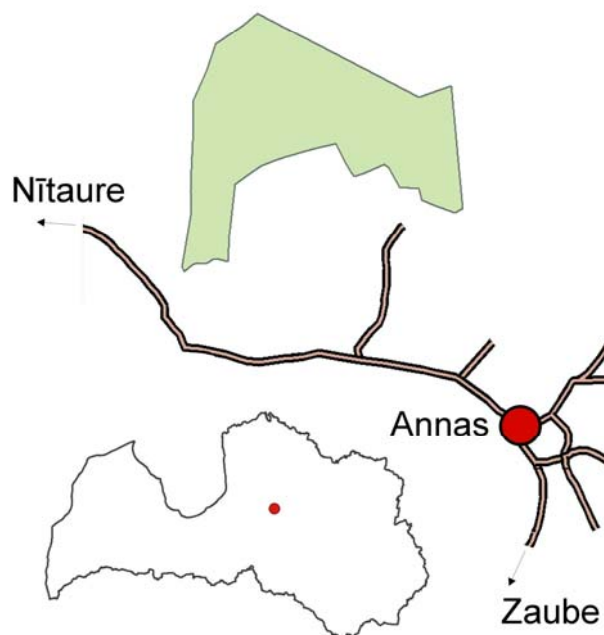
Plāns izstrādāts laika periodam no
2005. gada līdz 2014. gadam

Plāna izstrādātājs:
Latvijas ornitoloģijas biedrība

Projekta vadītājs:
Mārtiņš Lūkins

Rīga
2004. gada oktobrī

Atjaunots:
20__gada _____

IEVADS

Dabas liegums "Spinduļu meži" atrodas Cēsu rajona Zaubes pagastā. Liegumā ietilpst daļa no lielāka valsts meža masīva. Šis ir viens no 249¹ dabas liegumiem Latvijas teritorijā un viens no pieciem dabas liegumiem Cēsu rajona teritorijā. Dabas lieguma kods – LV0529500 noteikts atbilstoši Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju klasifikatoram

Aizsargājamas dabas teritorijas statuss šai teritorijai ir no 2000. gada 16. februāra, kad ar Zaubes pagasta padomes lēmumu Nr. 80 izveidoja vietējas nozīmes dabas liegumu "Amatas paleja", kas aptvēra 7 valsts meža kvartālus un 4 pierobežu privātīpašumus.

Natura 2000 tīkla izveides procesā (*Emerald* projekta laikā) Latvijas Dabas fonda eksperti lieguma rietumu daļā ierosināja izveidot valsts nozīmes ĪADT - dabas liegumu. Lēmumu pamatoja ar nepieciešamību aizsargāt ES nozīmes meža (9010* Boreālie meži, 91D0* Purvaini meži) un purvu (7140 Pārejas purvi un slīkšņus) biotopus.

Līdz ar to, Zaubes vietējas nozīmes lieguma rietumu daļā, 130 ha² platībā 2004. gadā izveidoja valsts nozīmes ĪADT dabas liegumu „Spinduļu meži”, kas iekļauts *Natura 2000* tīklā (Grozījumi Ministru kabineta 1999. gada 15. jūnija noteikumos Nr. 212. "Noteikumi par dabas liegumiem" (Nr. 266/ 08.04.2004.). Dabas liegumam piešķirts īpaši aizsargājamo teritoriju kods LV0529500 un "B" tips, kas nozīmē, ka teritorija noteikta atbilstoši ES direktīvai "Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību", 92/43EEK.

Dabas lieguma "Spinduļu meži" dabas aizsardzības plāna izstrāde ir VAS "Latvijas valsts meži" pasūtījums. Plāna izstrādātājs ir Latvijas ornitoloģijas biedrība. Dabas aizsardzības plāns izstrādāts atbilstoši Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (tagad Vides ministrija) 04.07.2002. rīkojumam Nr. 120. "Par ieteikumiem dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai".

Dabas aizsardzības plāns izstrādāts laika posmā no 2004.gada jūnija līdz novembrim. Izstrādē piedalījās Madars Bergmanis (Latvijas Universitātes sistemātiskās zooloģijas muzejs, putnu eksperts), Liene Salmiņa (Latvijas dabas fonds, augu un biotopu eksperte), Rolands Lebus (neatkarīgs eksperts, apvidus hidroloģija), Mārtiņš Lūkins (Latvijas ornitoloģijas biedrība, kartogrāfs, meža biotopi, plāna redaktors). Teritorijas bioloģiskais novērtējums, izmantojot maršrutu metodi, veikts 2004.gada jūnijā, jūlijā un augustā.

Papildus tika apkopoti un izvērtēti publicētie un npublicētie avoti, *EMERALD* projekta lauka inventarizācijas dati, VAS "Latvijas valsts meži" taksācijas apraksti. Plāna kartogrāfisko materiālu sagatavošanai izmantoti LR Valsts zemes dienesta un VAS "Latvijas valsts meži" sagatavotie plāni un datu bāzes.

Uzsākot plāna izstrādi, 2004.gada 15.jūnijā Zaubes pagasta pašvaldības ēkā tika organizēta informatīvā sanāksme (dalībnieku saraksts un protokols - 1.1. pielikumā).

¹ *Natura 2000* saraksts saskaņā ar grozījumiem Nr. 266/08.04.2004. MK 1999.gada 15.jūnija noteikumos Nr.212

² Dap sniegtā informācija

Tās laikā lieguma apsaimniekošanā un uzraudzībā iesaistīto organizāciju pārstāvji tika informēti par uzsākto plānošanas procesu, iepazīstināti ar plāna saturu un funkcijām. Klātesošos aicināja līdzdarboties dabas aizsardzības plāna izstrādes procesā. Sanāksmes laikā izveidoja dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupu, kurā iekļāva Zaubes pašvaldības, Valsts meža dienesta Cēsu VVM un Nītaures VM, Reģionālās vides pārvaldes Cēsu nodaļas, DA pārvaldes pārstāvjus (uzraudzības grupas izveidošanas rīkojums – 1.2. pielikumā).

Līdz plāna 1. redakcijas izstrādei tika organizētas 2 uzraudzības grupas sanāksmes (16.augustā un 24. septembrī), kuru laikā klātesošie tika informēti par plānošanas procesu, tā rezultātiem, apspriesti plānotie lieguma apsaimniekošanas pasākumi. Pirmās uzraudzības grupas sēdē iesaistītie institūciju pārstāvji nolēma, ka dabas aizsardzības plāna publiskā apspriešana nav nepieciešama.

Ar uzraudzības grupu sanāksmē izskatītajiem jautājumiem varat iepazīties 1.3., 1.4. un 1.5. pielikumā.

KOPSAVILKUMS

Dabas liegums "Spinduļu meži" ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija, kas atrodas Cēsu rajona Zaubes pagastā netālu no Annām un aptver apmēram 130ha lielu valsts meža teritoriju, kas ietilpst 10. Vēru iecirknī.

Zaubes pagasta padome 2000. gadā pieņēma lēmumu par vietējas nozīmes dabas lieguma izveidi šajā teritorijā. Valsts aizsardzībā teritorija atrodas kopš 2004. gada.

Dabas aizsardzības plāns izstrādāts turpmākajiem 10 gadiem. Plāna pasūtītājs ir VAS "Latvijas valsts meži" Rietumvidzemes mežsaimniecība.

Dabas liegumam "Spinduļu meži" ir augsta dabas aizsardzības vērtība. Šeit gandrīz 60% no teritorijas aizņem trīs prioritārie ES aizsargājami biotopi: Boreālie meži (9010*), melnalkšņu staignāji (9080*), purvaini meži (91D0*) un divi ES aizsargājami biotopi: distrofi ezeri (3160) un pārejas purvi un slīkšņas (7140), no kuriem lielākā daļa atbilst arī dabisko mežu biotopu izdalīšanas kritērijiem (Skujkoku mežs, melnalkšņu staignājs, mistrots skuju un lapu koku mežs, slapjš egļu mežs un slapjš priežu mežs), kā arī vairākas aizsargājamās augu un putnu sugas, piemēram *Carex disperma* divsēkļu grīslis, *Glyceria lithuanica* Lietuvas ūdenszāle, *Picoides tridactylus* trīspirkstu dzenis un *Dendrocopus leucotos* baltmugurdzenis (detalizētu informāciju skatīt I un II daļā).

Dabas lieguma galvenā funkcija ir aizsargājamo biotopu un sugu aizsardzība; intensīva tūrisma un atpūtas iespējas ir ierobežotas gan teritorijas jūtīguma, gan infrastruktūras dēļ. Dabas vērtības ietekmējošie faktori vislielākā mērā saistīti ar ārpus dabas lieguma notiekošo meža izstrādi, jo īpaši kailcirtēm, kā rezultātā dabas lieguma robežteritorijas notiek dabas vērtībām nelabvēlīgas mitruma apstākļu izmaiņas. Mazākā mērā dabas vērtības ietekmē pagātnē veikto saimniecisko darbību sekas – koku sugu sastāvs, mežaudžu vecumstruktūra, dabas daudzveidību uzturošu struktūru klātbūtne un daudzums. Lielais egļu jaunaudžu īpatsvars šobrīd ir nelabvēlīgs tām retajām sugām, kas atkarīgas no lapu koku klātbūtnes (detalizētu informāciju skatīt II daļā).

Izvirzītie ilgtermiņa mērķi vērsti uz liegumam raksturīgo dabas apstākļu mozaikas aizsardzību, piecu ES nozīmes biotopu saglabāšanu vismaz to pašreizējā platībā un eksistences apstākļu nodrošināšanu retajiem augiem un putniem.

Īstermiņa mērķi (2005 –2014. gads) vērsti uz ES un dabisko meža biotopu saglabāšanu, skuju koku jaunaudžu dabiskošanas uzsākšanu, dabas lieguma vērtību popularizēšanu un dabas un apsaimniekošanas pasākumu monitoringu (skatīt III daļu).

Izvirzīto mērķu sasniegšanai izstrādāti apsaimniekošanas pasākumi turpmākajiem 10 gadiem. Tie iedalīti 4 grupās: dabas daudzveidības saglabāšana un veidošana, informēšana un izglītība, pārvaldība un monitorings (skatīt IV daļu). Prioritārie pasākumi, kas prasa tūlītēju rīcību, ir kopšanas ciršu veikšana egļu jaunaudzēs, tādā veidā palielinot lapu koku īpatsvaru, dabas lieguma robežu iezīmēšana dabā un informācijas par dabas liegumu ieviešana Zaubes PP avīzē.

Dabas lieguma apsaimniekošanai netiek izstrādāts funkcionālais zonējums un tā apsaimniekošanu reglamentē vispārīgie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

IEVADS.....	2
KOPSAVILKUMS	4
I DAĻA APRAKSTS	7
1.1. Teritorijas juridiskās saistības	7
1.1.1. Latvijas likumdošana	7
1.1.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības.....	10
1.1.3. Īpašuma tiesības	11
Vispārēja informācija par teritoriju	11
1.2.1. Teritorijas atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātes	11
1.2.2. Teritorijas zonējums	12
1.2.3. Teritorijas apsaimniekošanas infrastruktūra.....	13
1.2.4. Teritorijas aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture.....	13
1.2.5. Teritorijas kultūrvēsturiskais raksturojums	14
1.2.6. Kartogrāfiskais materiāls par teritoriju	15
1.3. Teritorijas fiziski - ģeogrāfiskais raksturojums	16
1.3.1. Klimats	16
1.3.2. Ģeoloģija, ģeomorfoloģija, augsnes, hidroloģija.....	16
1.4. Teritorijas bioloģiskais raksturojums	19
1.4.1. Flora.....	19
1.4.2. Fauna.....	20
1.4.3. Biotopi.....	24
Dabiskais meža biotops, kods.....	25
1.5. Teritorijas izmantošana	27
1.5.1. Mežsaimniecība.....	27
1.5.2. Medības	30
1.6. Izmantotā literatūra.....	31
II DAĻA TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS	32
2.1. Teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un to ietekmējošie faktori.....	32
2.2. Biotopi kā dabas aizsardzības vērtība, to ietekmējošie faktori (2.4. pielikums).....	35
2.2.1. Meži	35
2.2.2. Pļavas	35
2.2.3. Purvi un avoksnāji	35
2.2.4. Ūdeņi	36
2.3. Sugas kā dabas aizsardzības vērtība, to ietekmējošie faktori	36
III DAĻA. TERITORIJAS SAGLABĀŠANAS MĒRĶI.....	38
3.1. Teritorijas apsaimniekošanas ideālie jeb ilgtermiņa mērķi.....	38
3.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi apskatītajam apsaimniekošanas periodam (10 gadi)	38

IV DAĻA. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI 39

4.1.	Apsaimniekošanas pasākumu pārskats.....	39
4.1.1.	Dabas daudzveidības saglabāšanai un veidošanai.....	39
4.1.2.	Informēšanai un izglītībai.....	39
4.1.3.	Pārvaldībai.....	40
4.1.4.	Monitoringa ieviešanai.....	40
4.2.	APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMU APRAKSTS.....	41

V DAĻA. PLĀNA IEVIEŠANA UN ATJAUNOŠANA 46

5.1.	Plāna ieviešanas praktiskie aspekti.....	46
5.2.	Plāna atjaunošana.....	46

PIELIKUMI 47

1.1.	PIELIKUMS. Informatīvās sanāksmes dalībnieku saraksts un protokols.....	48
1.2.	PIELIKUMS. Rīkojums par dabas lieguma "Spinduļu meži" dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupu.....	51
1.3.	PIELIKUMS. Pirmās uzraudzības grupas sanāksmes dalībnieku saraksts un sanāksmē izskatīto jautājumu kopsavilkums.....	52
1.4.	PIELIKUMS. Otrās uzraudzības grupas sanāksmes dalībnieku saraksts un sanāksmē izskatīto jautājumu kopsavilkums.....	53
1.5.	PIELIKUMS. Noslēguma uzraudzības grupas sanāksmes dalībnieku saraksts un sanāksmē izskatīto jautājumu kopsavilkums un pielikums sanāksmes protokolam.....	54
1.6.	PIELIKUMS. Zaubes pagasta padomes lēmums par dabas aizsardzības plāna apstiprināšanu dabas liegumam "Spinduļu meži".....	56
2.1.	PIELIKUMS. Aizsargājamo putnu sugu izplatības areālu karte dabas liegumā "Spinduļu meži".....	57
2.2.	PIELIKUMS. Aizsargājamo augu sugu izplatības areālu karte dabas liegumā "Spinduļu meži".....	58
2.3.	PIELIKUMS. Aizsargājamo biotopu izplatības karte dabas liegumā "Spinduļu meži".....	59
3.1.	PIELIKUMS. Apsaimniekošanas pasākumu karte dabas liegumā "Spinduļu meži".....	60
3.2.	PIELIKUMS. Informējošo zīmju izvietojums par dabas liegumu "Spinduļu meži".....	61
3.3.	PIELIKUMS. Dabas lieguma "Spinduļu meži" robežu shēma un robežu apraksts ar punktu koordinātām LKS 92 sistēmā un tekstuālais robežu apraksts.....	62
4.1.	PIELIKUMS. Vispārējo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izmantošanas un apsaimniekošanas noteikumu panti, kuri attiecas uz dabas liegumiem.....	65

Dabas aizsardzības plānā lietotie apzīmējumi:

DAP – Dabas aizsardzības pārvalde
DL – Dabas liegums
DMB – Dabisks meža biotops
ĪAI – Īpaši aizsargājama iecirknis
ĪADT – Īpaši aizsargājamā dabas teritorija
LA plāns – Lauku attīstības plāns
LDF – Latvijas Dabas fonds
LOB – Latvijas ornitoloģijas biedrība
LSG – Latvijas Sarkanā grāmata
M.a.a.t. – Meža augšanas apstākļu tips
MK – Latvijas Republikas Ministru kabinets
PP – Pagasta pašvaldība
RVP – Reģionālā vides pārvalde
VAS – Valsts akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži"
VKPAI – Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija
VM – Mežniecība
VVM – Virsmežniecība
VZD – Valsts zemes dienests

I DAĻA APRAKSTS

1.1. Teritorijas juridiskās saistības

Dabas liegums "Spinduļu meži" ir viena no Latvijas īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Tai ir saistoši Latvijas Republikas (turpmāk – LR) likumdošanas akti, kas regulē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu, kā arī normatīvie akti, kas regulē teritorijā veicamās saimnieciskās darbības (piemēram, mežsaimniecību, tūrismu) un lieguma teritorijā esošo biotopu (piemēram, mežu) izmantošanu. Ar likumu un Ministru kabineta (turpmāk - MK) noteikumu tekstiem var iepazīties laikraksta "Latvijas Vēstnesis" numuros, kā arī ministriju interneta mājas lapās³.

1.1.1. Latvijas likumdošana

Saskaņā ar Latvijas Republikas **Satversmes** 105. pantu, ikvienam ir tiesības uz īpašumu, bet īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Sabiedrības un katra indivīda intereses vides (tajā skaitā dabas) aizsardzības jomā savukārt nosaka Satversmes 115. pants, saskaņā ar kuru, valsts aizsargā ikviena tiesības

³ skatīt 1.6. nodaļu

dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu.

Vides un dabas aizsardzība

LR Likums "Par vides aizsardzību" (06.08.1991., grozījumi 10.01.1997., 22.05.1997., 20.06.2000., 20.12.2001., 24.10.2002. un 15.05.2003.⁴) nosaka resursu ilgtspējīgu izmantošanu, Valsts pārvaldes institūciju un pašvaldību institūciju kompetenci vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, Latvijas Republikas iedzīvotāju tiesības uz kvalitatīvu dzīves vidi, iedzīvotāju pienākumus vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā. Likums nosaka sabiedrības tiesības saņemt informāciju par vidi un piedalīties ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā.

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

LR Likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" (02.03.1993., grozījumi 05.08.1997., 30.10.1997., 28.02.2002., 12.12.2002.) definē aizsargājamo teritoriju kategorijas un nosaka nepieciešamību tām izstrādāt dabas aizsardzības plānus, individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.

Grozījumi Ministru kabineta 1999. gada 15. jūnija noteikumos Nr. 212 "Noteikumi par dabas liegumiem" (Nr. 266/ 08.04.2004.) saskaņā ar kuriem izveidots dabas liegums "Spinduļu meži".

MK noteikumi Nr. 415. "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" (22.07.2003.) nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, pieļaujamo un aizliegto darbību veidus tajās. MK noteikumi Nr. 247. "Līgumu slēgšanas kārtība īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības nodrošināšanai" (25.07.2000.) nosaka līgumu slēgšanas kārtību īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības, izmantošanas un dabas aizsardzības plāna prasību ievērošanas nodrošināšanai.

Vides ministra rīkojums Nr. 120 "Par ieteikumiem dabas aizsardzības plānu izstrādāšanā" (04.07.2002.). Nosaka, kā izstrādājami dabas aizsardzības plāni (turpmāk – DA plāns), lai nodrošinātu vienotu aizsargājamo teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādāšanas, apspriešanas un atjaunošanas kārtību. Rīkojumā noteikts arī DA plāna saturs.

Sugu un biotopu aizsardzība

LR "Sugu un biotopu aizsardzības likums" (16.03.2000.) regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu, kā arī regulē īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums nosaka valsts pārvaldes un institūciju kompetenci, zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, kā arī nepieciešamību veikt sugu un biotopu monitoringu.

MK noteikumi Nr. 396. "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" (14.11.2000.) nosaka sugu

⁴ Šeit un turpmāk likumdošanas akta pieņemšanas datums Saeimā vai Ministru Kabinetā

sarakstu, kurā iekļautas apdraudētas, izzūdošas vai retas sugas, vai arī sugas, kuras apdzīvo specifiskus biotopus, un to aizsardzības režīmu.

MK noteikumi Nr. 421. "**Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu**" (05.12.2000.) nosaka biotopu sarakstu, kurā iekļauti apdraudēti vai reti biotopi.

MK noteikumi Nr. 117. "**Noteikumi par zaudējumu atlīdzību par īpaši aizsargājamo sugu indivīdu un biotopu iznīcināšanu vai bojāšanu**" (13.03.2001) nosaka zaudējumu atlīdzināšanas kārtību, atlīdzības lielumu un sugu sarakstu, par kuru iznīcināšanu jāatlīdzina zaudējumi.

MK noteikumi Nr. 45. "**Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi**" (30.01.2001.) definē mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību un to aizsardzības nosacījumus.

Zemkopības ministrijas instrukcija Nr. 7. "**Meža biotopu, kuriem izveidojami mikroliegumi, noteikšanas metodika**" (09.11.2001. ar vēlākiem papildinājumiem) nosaka metodiku, pēc kuras izvērtē biotopus mikroliegumu izveidei meža zemēs.

Mežs

LR "**Meža likums**" (24.02.2000., grozījumi 13.03.2003.), likuma mērķis ir regulēt visu Latvijas mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, garantējot vienādas tiesības, īpašumtiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību visiem mežu īpašniekiem un tiesiskajiem valdītājiem, un nosakot vienādus pienākumus.

MK noteikumi Nr. 189. "**Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā**" (08.05.2001., grozījumi 26.02.2002.) nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā.

MK noteikumi Nr. 152. "**Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs**" (09.04.2002.) nosaka galvenās cirtes un kopšanas cirtes kritērijus, kārtību mežaudzes atzīšanai par neproduktīvu, slimību inficēto vai kaitēkļu invadēto koku ciršanas kārtību, cirsmu izveidošanas kārtību, koku ciršanas kārtību ārkārtas situācijās.

Medības un makšķerēšana

LR "**Medību likums**" (08.07.2003.) nosaka medību saimniecības pamatnoteikumus Latvijas Republikā. Nosaka medību un medību saimniecības organizēšanu dzīvnieku skaita regulēšanas nolūkos īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

MK noteikumi Nr. 251. "**Medību noteikumi**" (08.08.1995., grozījumi 07.10.1997.) nosaka medīšanas termiņus medījamām sugām un nepieciešamo medību dokumentāciju.

MK noteikumi Nr. 349. "**Licencētās amatierzvejas – makšķerēšanas kārtība Latvijas Republikas ūdeņos**" (15.09.1998.) nosaka kārtību, kādā veicama licencētās amatierzvejas - makšķerēšanas, arī licencēto zemūdens medību un licencētās vēžošanas ieviešana un kontrole, kā arī noteiktās ūdenstilpes licencētās makšķerēšanas nolikuma izstrāde. DL teritorijā tas attiecas uz Līcīša ezeru.

MK noteikumi Nr. 67. "**Makšķerēšanas noteikumi**" (13.02.2001., grozījumi 29.04.2003.) nosaka kārtību, kādā fiziskās personas var nodarboties ar amatierzveju — makšķerēšanu, kā arī ar zemūdens medībām, vēžu un citu ūdens

bezmugurkaulnieku ieguvi rekreācijas vai sporta nolūkā ar šajos noteikumos atļautiem maksājerēšanas rīkiem Latvijas Republikas ūdeņos.

1.1.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības

Konvencijas:

Konvencija par bioloģisko daudzveidību Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu "Par 1992. gada 5. jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību" (08.09.1995.). Šīs konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana.

Orhūsas konvencija Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu "Par 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem" (18.04.2002.). Konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs.

Bernes konvencija Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu "Par 1979. gada Bernes Konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu" (17.12.1996). Konvencijas mērķi ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, un veicināt šādu sadarbību. Īpašs uzsvars likts uz apdraudētajām un izzūdošajām sugām, tajā skaitā apdraudētajām un izzūdošajām migrējošajām sugām.

Bonnas konvencija Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu "Par 1979. gada Bonnas Konvenciju par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību" (11.03.1999). Puses atzīst migrējošo sugu saglabāšanas nozīmīgumu un šim mērķim lietojamo pasākumu saskaņošanu starp areāla valstīm, un, kur tas iespējams un ir mērķtiecīgi, sevišķu uzmanību veltot tām migrējošām sugām, kuru aizsardzības statuss ir nelabvēlīgs, kā arī veicot pasākumus, kas nepieciešami šādu sugu vai to dzīves vides saglabāšanai.

ES Direktīvas

Eiropas Savienības **Direktīva "Par savvaļas putnu aizsardzību" 79/409/EEC**. Dalībvalstīm jāveic nepieciešamie pasākumi, lai saglabātu migrējošo sugu populācijas tādā līmenī, kas atbilst īpašajām ekoloģiskajām, zinātniskajām un kultūras prasībām, ņemot vērā ekonomiskās un rekreācijas vajadzības, vai regulētu šo sugu populāciju lielumu atbilstoši šim līmenim.

Eiropas Savienības **Direktīva "Par sugu un biotopu aizsardzību" 92/43/EEC**. Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu, faunas un floras aizsardzību.

Direktīvas paredz, ka katrai dalībvalstij ir jāizveido aizsargājamo dabas teritoriju tīkls (saukts par *NATURA 2000*), kas nodrošinātu direktīvu pielikumos minēto sugu un biotopu adekvātu aizsardzību.

MK noteikumi Nr. 199. "Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) izveidošanas kritēriji Latvijā" (28.05.2002.) nosaka kritērijus, kuri piemērojami Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanai Latvijā. Dabas liegums "Spinduļu meži", saskaņā ar projekta "Latvijas īpaši aizsargājamo teritoriju sistēmas saskaņošana ar EMERALD/NATURA 2000 aizsargājamo teritoriju tīklu" rezultātiem, ir apstiprināts kā NATURA 2000 teritorija.

1.1.3. Īpašuma tiesības

Dabas lieguma "Spinduļu meži" teritorijā ietilpst viena zemes kadastra vienība, kas aptver 3 valsts meža kvartālus, un, kuru apsaimnieko VAS "Latvijas valsts meži". Plāna izstrādē izmantota VZD kadastra informācija uz 01.07.2003.

Vispārēja informācija par teritoriju

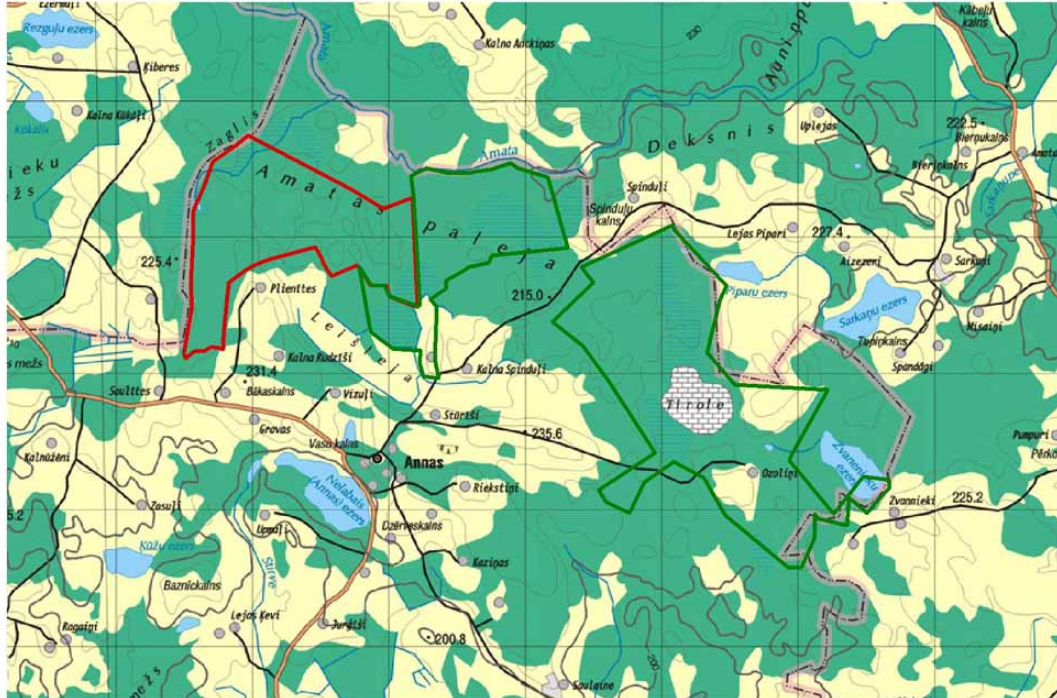
Formatēts: aizzīmes un numerācija

1.2.1. Teritorijas atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātes

DL "Spinduļu meži" atrodas Cēsu rajona Zaubes pagasta teritorijā, apmēram 1km dienvidu virzienā no Amatas upes. Teritorija ir neapdzīvota un praktiski neapmeklēta. To apmeklē tikai nedaudzi apkārtnes iedzīvotāji – sēņotāji, ogotāji un ziemā arī mednieki. Tuvākā apdzīvotā vieta ir bijusī Annas muiža, kas atrodas 1 -1,5 km uz dienvidiem no lieguma. Apmēram 0,4 km attālumā no DL teritorijas atrodas sezonāli apdzīvota saimniecība "Plienītes" un saimniecība "Palejas". Līdz minētajām saimniecībām iespējams nokļūt ar autotransportu; tālāk, lai apmeklētu DL teritoriju, var doties tikai ar kājām.

Dabas lieguma platība ir 132.08ha. To no trim pusēm ieskauj privāto īpašnieku meži, kuru rīcību, kas daudzējādā ziņā var negatīvi ietekmēt DL esošās tiesiskās vērtības, nav iespējams tiešā veidā ietekmēt ar dabas aizsardzības plānu. Tikai austrumu virzienā turpinās valsts meža teritorija, kas ietilpst Rietumvidzemes mežsaimniecības Vēru iecirknī un kurā ir izveidots vietējas nozīmes DL „Amatas paleja” (1.attēls.).

1. attēls. DL „Spinduļu meži” (sarkans) un DL „Amatas paleja” (zaļš)

Lieguma centroīda koordinātas norādītas 1. tabulā.

Tabula 1. Centroīda koordinātas (LKS 92)

Platība, ha	X koordināta	Y koordināta
132,08	582 355	6323 922

1.2.2. Teritorijas zonējums

Šobrīd DL teritorijai zonējums nav izstrādāts, jo jaunais juridiskais statuss – valsts nozīmes ĪADT ir pieņemts tikai 2004. gada 8. aprīlī (Grozījumi Ministru kabineta 1999. gada 15. jūnija noteikumos Nr. 212 "Noteikumi par dabas liegumiem" (Nr. 266/08.04.2004.). Līdz augstāk minētajiem grozījumiem spēkā bija Zaubes pagasta padomes izstrādātie izmantošanas un aizsardzības noteikumi.

1.2.3. Teritorijas apsaimniekošanas infrastruktūra

DL nav savas administrācijas, kas būtu atbildīga par tā pārvaldību. Par teritorijas aktuālo apsaimniekošanu ir atbildīgs valsts meža zemes apsaimniekotājs VAS „Latvijas valsts meži”. Teritorijas pārvaldi koordinē Vides ministrijai pakļautā DAP. Dabas lieguma aizsardzības un izmantošanas noteikumu ievērošanu kontrolē Valmieras reģionālās vides pārvaldes Cēsu nodaļa un Vides valsts inspekcija. Valsts meža dienesta Cēsu virsmežniecības Nītaures mežniecība uzrauga meža apsaimniekošanas un izmantošanas normatīvo aktu ievērošanu.

1.2.4. Teritorijas aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture

Dabas lieguma „Spinduļu meži” teritorija vēsturisku, dabas apstākļu noteiktu (pārmitras vietas un purvi) un lokāli saimniecisku apsvērumu dēļ pēdējo 300 gadu laikā ir ietekmēta mazākā mērā nekā vietas, kas atrodas ārpus Amatas palienes.

Pirmo ieskatu teritorijas apsaimniekošanas vēsturē sniedz liela mēroga zemes lietojuma veida kartes - t.s. Zviedru Vidzemes arklu revīzijas plāni, kas datēti ar 17. gs. beigām. Šajā periodā teritorija attēlota kā vienlaidus meža masīvs bez saimnieciskās darbības pēdām. Arī 19. gs. muižu kartēs šajā vietā attēlots mežs. Tomēr vispilnīgāko priekšstatu sniedz 1929. gada mežaudžu plāni, kuros redzams, ka visā teritorijā relatīvi lielas platības aizņem veci meži.

Līdz ar to var uzskatīt, ka pēdējo 300 gadu laikā “Spinduļu mežu” teritorijā praktiski nav mainījies zemes lietojuma veids.

Daļa no vecajiem mežiem tika nocirsti tikai laika posmā starp 1950. un 1980-to gadu vidu. Detālāka analīze par meža izmantošanas vēsturi, kā arī par īpaši nozīmīgiem un ilglaicīgiem meža nogabaliem, dota turpmākajās nodaļās.

Teritorijas tiesiskās aizsardzības aizsākumi saistās ar Amatas upes aizsargjoslu, kurā ietilpa daļa no DL ziemeļu daļas, kā arī ar 1986. gada nogalē melnā stārķa (*Ciconia nigra*) aizsardzībai izveidoto teritoriju jeb ĪAI (sākumā viena nogabala, bet pakāpeniski vairāk nekā 10 ha platībā). 2003. gadā, izvērtējot šī ĪAI atbilstību mikrolieguma izveidošanas kritērijiem, konstatēts, ka minētā stārķa ligzdas koks ir nokritis, bet mežs laika gaitā kļuvis piemērots trīspirkstu dzeņa (*Picoides tridactylus*) ligzdošanai.

1999. gadā DL teritorijā un tai pieguļošajā valsts meža masīvā VMD speciālists veica dabisko meža biotopu inventarizāciju (toreiz - Mežaudžu atslēgas biotopu inventarizāciju), kuras rezultātā vairāk nekā 90% pieaugušo mežaudžu atzina par DMB izdalīšanas kritērijiem atbilstošām, kas norāda uz augsto teritorijas dabas aizsardzības vērtību.

Pamatojoties uz dabisko meža biotopu inventarizācijas rezultātiem un ņemot vērā meža masīva nozīmīgumu vietējā mērogā, 2000. gadā Zaubes pagasta padome izveidoja vietējas nozīmes dabas liegumu (lēmums Nr. 80, 2000. gada 16. februārī). Saskaņā ar šo lēmumu, dabas liegumā tika iekļauti Cēsu VVM Nītaures VM valsts

meža kvartāli 163.-171. (1987. gada ierīcība) 346,6ha⁵ platībā un tiem pieguļošie meža īpašumi "Palejas", "Burtņieki", "Annas Ozoliņi" un "Kalna Zvanniēki". Dabas lieguma kopplatība bija 458,9ha⁶ (1.attēls). Ar Zaubes pagasta 2000. gada 17. maija lēmumu liegumam tika izstrādāti izmantošanas un aizsardzības noteikumi, bet 16.06.2004. pagasta padomes sēdē pieņemti papildinājumi.

Natura 2000 tīkla izveides procesā (*Emerald* projekta laikā) Latvijas Dabas fonda eksperti valsts meža kvartālos 163. –165. ierosināja izveidot valsts nozīmes ĪADT - dabas liegumu. Lēmums tika pamatots ar nepieciešamību aizsargāt ES nozīmes meža (9010* Boreālie meži, 91D0* Purvaini meži) un purvu (7140 Pārejas purvi un slīkšņas) biotopus.

Līdz ar to Zaubes vietējas nozīmes lieguma rietumu daļā, 130 ha⁷ platībā, 2004. gadā tika izveidots valsts nozīmes ĪADT dabas liegums „Spinduļu meži”, kas iekļauts *Natura 2000* tīklā (Grozījumi Ministru kabineta 1999. gada 15. jūnija noteikumos Nr. 212. "Noteikumi par dabas liegumiem" (Nr. 266/ 08.04.2004.).

Dabas lieguma "Spinduļu meži" dabas aizsardzības plāna izstrāde ir LVM pasūtījums. Plāna izstrādātājs ir Latvijas Ornitoloģijas biedrība (turpmāk – LOB). Dabas aizsardzības plāns tiek izstrādāts atbilstoši Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (tagad Vides ministrijas) 04.07.2002. rīkojumam Nr. 120. "Par ieteikumiem dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai" un to uzrauga DAP.

1.2.5. Teritorijas kultūrvēsturiskais raksturojums

Dabas lieguma teritorijā nav fiksētas ziņas par senām apdzīvotām vietām, pilskalniem, kapu laukiem, svētvietām un vēlāko laiku muižu centriem. Ir zināms, ka šādas vietas ir atradušās netālu no pašreizējās DL teritorijas. Šeit atzīmējams lībiešu kapu lauks, kas atrodas Māla kalna austrumu daļā, apmēram 1km attālumā no DL dienvidaustrumu robežas, kā arī Annas muižas vēsturiskais centrs, kas pirmo reizi pieminēts 18. gs. 40 -tajos gados. Pašreizējā DL teritorija ir bijušās Annas muižas daļa un ilgā laika posmā Amatas upe bijusi šīs muižas īpašuma robeža. Tā kā Annas muiža piederēja muižnieku Transē dzimtai, augstas ticamības pakāpes informācija par zemes lietojuma veidiem līdz pat muižas nacionalizācijai pirmās Latvijas brīvvalsts laikā nav atrodama. 1929. gada meža ierīcības plānu analīze deva iespēju DL teritorijā identificēt ikdienā maz pieminētus cilvēka radītus vēsturiskus objektus – ceļus, meža pļavas, kas ilgstoši izmantotas siena pļaušanai, un vietvārdus.

Ceļa vietas

Teritorijā atradušies vairāki ceļi (2. attēls), kas dabā pamanāmi arī šodien :

- Ceļš no Plienītēm uz Ķīberēm vislabāk dabā saskatāms 136. kvartāla dienvidu un centrālajā daļā. Šim ceļam nav redzami ne grāvji, ne caurteku vietas, kas liecina par tā vietējā mēroga nozīmi.

⁵ Atbilstoši valsts meža 2003. gada ierīcības materiāliem

⁶ Atbilstoši VZD zemes kadastra informācijai

⁷ Atbilstoši DAP sniegtajai informācijai

- Tikpat sena ceļa vieta ir no Plienītēm uz Gnēzenēm, kas saglabājusies tieši DL teritorijā (atrodas 137. kvartālā). Šis ir bijis svarīgs ceļš jau muižu laikos, par ko liecina veco grāvju fragmenti gar ceļu. Padomju varas gados ceļš atsevišķos posmos ir uzlabots, tomēr, vērtējot tā stāvokli, jāsecina, ka tas šobrīd nav izmantojams vieglam autotransportam, turklāt, zemākajās vietās nepareizas ceļa ekspluatācijas dēļ ir izjaukta notece no ceļmalā esošiem pazeminājumiem.

- Kā trešais kultūrvēsturiskais ceļš minams ceļš no Palejām uz Gnēzenēm. Šim ceļam saglabājušies tikai atsevišķi posmi. Acīmredzot senāk tas izmantots ne tikai lai nokļūtu Gnēzenēs, bet arī lai iegūtu sienu 138. kvartāla dienvidu daļā.

Pļavas

1929. gada kartogrāfiskā materiāla analīze ļāva identificēt citus zemes lietojumus (pļavas un lauces), kuras šodien ir aizaugušas ar mežu. Šādas vietas ir atradušās 138. kvartāla 11. 17 un 23. nogabalu daļās.

1.2.6. Kartogrāfiskais materiāls par teritoriju

Dabas aizsardzības plāna izstrādē izmantotā kartogrāfiskā materiāla saraksts ir dots 2. tabulā.

Tabula 2. Kartogrāfiskais materiāls par teritoriju

Nr. P.k.	Datu veids	Mērogs	Gads	Formāts	Izdevējs, glabātājs
1	Ortofoto karte	1:10 000	1998	Digitālais (melnbalta)	VZD
2	Ortofoto karte	1: 10 000	2003	Digitālais (krāsaina)	VZD, LVM
3	PSRS Ģenerālštāba topogrāfiskās kartes	1:10 000	1970	Ieskanēts (digitālais)	LU Ģeogrāfijas fakultātes karšu bibliotēka; DAP
4	Zemes kadastra karte	1:10 000	07. 2003	Pieejamas gan izdrukas, gan digitāli vektoru dati	VZD
5	Mežaudžu plāns (krāsainais)	1:20 000	1987	Ieskanēta plāna kopija	Cēsu virsmežniecība
6	Digitālā meža nogabalu karte (u.c. slāņi – ūdeņi, ceļi)	1:10 000	2003	Vektora formāts	LVM
7	Siguldas novada Nītaures mežniecības mežaudžu plāns	1: 15 000	1929	Ieskanēts (digitālais)	LVMI „Silava”

1.3. Teritorijas fiziski - ģeogrāfiskais raksturojums

Ņemot vērā Dabas aizsardzības plāna lietišķo saturu, tajā jābūt iekļautai apsaimniekotājam nepieciešamajai informācijai (teorētiskā bāze), lai vajadzības gadījumā iegūtu papildus informāciju, un skaidri norādītām veicamajām darbībām, teritorijas dabas apstākļu raksturojumā izmantojot vienkāršotas pazīmes, neaprašot tieši ar dabas aizsardzības plānu nesaistītas lietas un parādības.

1.3.1. Klimats

DL teritorijai ir Mežoles paugurainei (Vidzemes Centrālās augstienes Ziemeļrietumu rajonam) raksturīgs liels nokrišņu daudzums, kas pārsniedz 750 – 800 mm gadā (Latvijas Daba). Lielākā nokrišņu daļa saistāma ar silto periodu. Sniegs nokūst vidēji mēnesi vēlāk nekā Latvijas zemieņu rajonos. Līdz ar to, lokālā klimata izpausmes – mitruma apstākļi augsnē un gaisā ir labvēlīgi tiem organismiem, kas atkarīgi no paaugstināta gaisa mitruma. Dabas aizsardzības plāna kontekstā aprakstītais klimatisko apstākļu fons var ierobežot noteiktu saimniecisko pasākumu veikšanu un to sekmīgu izpildi. Piemēram, apvidum raksturīgās vēlās pavasara salnas var ietekmēt platlapju koku sugu augšanu un, tiem regulāri apsalstot, laika gaitā varētu samazināties to izplatība.

Runājot par klimatisko apstākļu īpatnībām, jāuzsver *mikroklimata* iezīmes, kas izpaužas mainīgajos reljefa apstākļos, dažādā nogāžu vērsumā pret debespusēm un augšanas apstākļu mozaikā. Neapšaubāmi, tas ietekmē dabas daudzveidību.

1.3.2. Ģeoloģija, ģeomorfoloģija, augsnes, hidroloģija

Reljefa apstākļi raksturoti, izmantojot vienkāršas, dabā viegli atpazīstamas pazīmes – pauguru augstumu, formu, nogāžu garumu, kā arī negatīvo reljefa formu (pazeminājumu) īpatnības. Šādas pazīmes ir viegli uztveramas un liecina par noteiktiem ekoloģiskiem procesiem (eroziju, noteces virzienu, gruntsūdens izplūdi), no kuriem lielā mērā atkarīga īpatnēju augšanas apstākļu veidošanās nogāzes pakājē. Šādas pazīmes ļauj arī ticami paredzēt dažādu procesu norisi – vēja ietekmi, iespējamo applūšanu u.c.

DL teritorijas robeža tika noteikta, izmantojot meža biotopu (ES biotopu klasifikācija) un sugu klātbūtni vai, precīzāk, izmantojot veģetācijas pazīmes, nevis ainaviskās vienības (reljefa formu sakopojuma robežas un noteiktu zemes lietojumu mozaīku). Tādēļ DL teritorijā ietilpst tikai atsevišķu lielāku ainavisko vienību fragmenti. Teritoriju ieskauj vairāki (apmēram 230 m v.j.l. augsti) plakanvirsmas pauguri – Mālkalns, Ķīberu kalns un Anckīņkalns, kuri daļēji iestiepjas arī DL teritorijā.

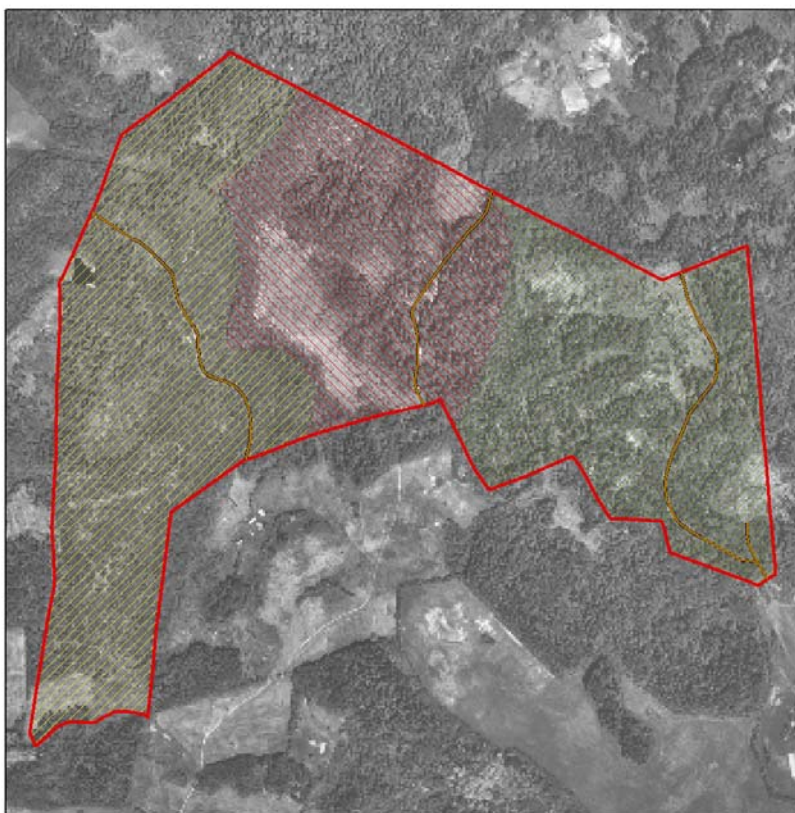
Atrašanās šādu augstāku pauguru ielokā norāda uz to, ka visā DL teritorijā raksturīga aukstā gaisa masu un virszemes noteces uzkrāšanās no augstāk novietotām vietām, augstāks gaisa mitrums, kā arī sezonālā klimata izpausmes

(piemēram, sniegs nokūst vēlāk un sniega ūdeņi aizplūst vēlāk nekā no pauguriem). Tas nosaka īpatnējus ekoloģiskos apstākļus DL teritorijā, kas labvēlīgi ietekmē retu un jutīgu biotopu un sugu eksistenci.

Reljefa formu dažādība pašā DL teritorijā nav sevišķi izteikta. Šeit nav lielu pauguru masīvu, ļoti stāvu nogāžu vai izteiktu dziļu gravu. Teritorijas robežās reljefa formu augstuma starpības ir vidēji izteiktas - caurmērā tās svārstās 10 m robežās. Reljefa apstākļu dažādības dabas liegumā nosaka trīs ekoloģisko apstākļu ziņā atšķirīgas teritorijas (skatīt 2. attēlu), kas raksturojas ar atšķirīgu ekosistēmu mozaīku un kuru ietvaros ir "ievilkta" DL robeža:

- DL rietumu daļa atrodas 15-20 m augstāk nekā pārējā DL teritorija un to veido Mālkalna ziemeļrietumu mala. Gravas reljefs nav izteikts, ir tikai atsevišķi nelieli gravas reljefa fragmenti paugura nogāzē. Nogāžu garums un slīpums šajā daļā nav liels, tomēr, ņemot vērā nogāzes vērsumu un pauguru veidojošos materiālus (morēnas smilšmāls), šeit būtu iespējama augstienei raksturīgo nogāžu mežu: platlapju - egļu mežu veidošana DL apsaimniekošanas procesā. Ziemeļu virzienā Mālkalnam piekļaujas šaura sīku pauguru grēda, kas pussalas formā iestiepjas starp pazeminājumiem abās pusēs.
- DL centrālajā daļā, kas teritorijā kopumā atrodas viszemāk, veidojies plašs pazeminājums, virs kura paceļas sīki apmēram 5 m augsti skaidri nodalāmi smilšaini pauguri. Šeit būtiskā pazīme ir krasi atšķirīgie ekoloģiskie apstākļi – sausi pauguri, ar dažādu nogāžu ekspozīciju (īpaši nozīmīgs ir dienvidu puses vērsums); pārejas joslas, kurās izplūst gruntsūdeņi (avoksnāji); un pazeminājumi, kas ir vāji drenēti un kuriem raksturīga pārpurvošanās.
- DL austrumu daļā atrodas apkārtne skaidri nodalāms, apmēram 25 m augsts kupola formas paugurs (vietvārds ir zudis), kas atrodas vienlaicīgi arī lieguma robežas tuvumā. Paugura pakājē veidojušās dažādas ieplakas, kuras platību un ekoloģisko apstākļu ziņā atšķiras no centrālās daļas. Tajās vērojama auglīgu apstākļu veidošanās, kas saistīta ar barības vielu noskalošanos no paugura. Šajās vietās var runāt par ekoloģisko efektu, kas saistīts ne tikai ar vērsumu pret dažādām debespusēm, bet arī ar ekoloģisko apstākļu izmaiņām – nogāzes augšdaļas ir sausas, nogāžu posmi nedaudz mitri, bet pakājēm raksturīga avotu izplūde.

2. attēls. Dabas apstākļu atšķirības DL "Spinduļu meži" teritorijā

- Dabas lieguma "Spinduļu meži" robeža
- Dabas lieguma rietumu daļa
- Dabas lieguma centrālā daļa
- Dabas lieguma austrumu daļa

Kartogrāfiskā pamatne - LR VZD 1998. gada ortofoto karte mērogā 1:10 000.
Karte sagatavota izmantojot LR VZD 2003. gada jūlija zemes īpašumu karti.

Aprakstīto reljefa apstākļu dažādība un klimatiskās īpatnības ir sekmējušas ļoti raibas augšņu segas mozaīkas veidošanos. Pauguri sastāv no dažādiem materiāliem – pārsvarā mālsmilts un smilšmāla. Ieplakās, kas ir vāji drenētas, veidojas sfagnu kūdra, bet vietās ar labāku noteci - trūdainas augsnes. Pauguru virsotnes daļām raksturīgas izskalotas augsnes – īpaši DL austrumu daļā un Māikalna nogāzēs.

No DL apsaimniekošanas viedokļa būtiski ir plānot nepieciešamo darbību vietu un laiku tā, lai dabas apstākļu noteiktie procesi nepastiprinātos. Piemēram, izvairīties cirst kokus pašās stāvākajās nogāžu daļās un pakājēs; nesablīvēt augsni ar smago traktortehniku un izvēlēties piemērotu sezonu meža darbiem.

Raksturojot DL teritorijas hidroloģisko režīmu, jārunā par divām lietām – noteces virzienu un noteces apstākļiem.

Vispirms jāuzsver, ka teritorijā nav lielu, atpazīstamu upju un ieleju, un notece ir saistīta ar nelieliem, bieži izžūstošiem strautiem un savstarpēji saistītiem mitriem mežiem. Amatas augšteces posms atrodas ārpus DL teritorijas, apmēram 1 km uz ziemeļiem.

Kaut arī virszemes notece tiek savākta stākajās ūdenstecēs un aiztek uz Amatu, DL teritorijā, reljefa apstākļu ietekmē, veidojušās vairākas *sateces zonas* ar atšķirīgu hidroloģisko režīmu. Ziemeļu daļā, ap Līcīšu ezeru, virszemes notece notiek pa strautiem. Šeit strautu gultnes un neizteiktās sezonālās palieņu daļas ir skaidri nodalāmas no apkārtnes. Lielākais no strautiem ir Kuļupe.

Centrālās daļas plašajā pazeminājumā pārmitrās ieplakas ir vāji drenētas un dažās no tām notiek pārpurvošanās. Pārpurvošanās efektu pastiprina agrāk veikto saimniecisko darbību sekas (skat. 2. nodaļu). Šīs vietas ir gan savstarpēji saistītas, gan pilnībā norobežotas ar augstākām reljefa formām. Tieša virszemes notece nav konstatēta. Savukārt, virszemes notece no dienvidu daļas tiek savākta ārpus DL teritorijas esošajos kontūrgrāvjos un novadīta uz Amatu apmēram 500 m austrumu virzienā no DL austrumu robežas. Tādēļ var apgalvot, ka ārpus lieguma notiekošās darbības (lauksaimniecība), kas ietekmē ūdens kvalitāti, piesārņojumu lieguma teritorijā ar virszemes noteci tieši neienes.

1.4. Teritorijas bioloģiskais raksturojums

Dabas aizsardzības plāna vajadzībām nepieciešamā informācija par augiem, dzīvniekiem (galvenokārt putniem) un biotopiem iegūta dažādos laikos un dažādos projektos (3.tabula). Vispirms jāpiemin nesistematizētie M. Lūkina dati par atsevišķu putnu sugu ligzdu vietām un to sastopamību teritorijā, kā arī par dažādām ekosistēmām (pārsvarā pārmitriem mežiem), kuros ir liela iespējamība sastapt īpaši aizsargājamas sugas. DL teritoriju apsekoja arī Emerald projekta laikā un veicot ĪAI un DMB inventarizācijas. Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā papildus inventarizāciju veica šādi eksperti : Madars Bergmanis (putni), Liene Salmiņa (augi, pārmitrie meži), Rolands Lebuss (hidroloģiskais raksturojums).

1.4.1. Flora

Dabas liegumā sastopama Vidzemes Centrālajai augstienei raksturīgā flora, kas ietilpst Centrālvidzemes ģeobotāniskajā rajonā.

Dabas lieguma floras vispārīgs novērtējums veikts Emerald projekta ietvaros, 2002. gadā, bet detalizētāka izpēte, aptverot arī kaimiņos esošo vietējas nozīmes DL "Amatas paleja", veikta 2004. gada jūlijā. Vietas (areāli), kurās atrastas īpaši aizsargājamās sugas, attēlotas plānā, nenorādot precīzu atradnes punktu. (2.1. pielikums)

Izpētes rezultātā noskaidrots, ka DL teritorija un tai pieguļošie meži ir bagāti ar īpaši aizsargājamām sugām (sugas, kas ieļautas MK 2000. gada 14. novembra noteikumu Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" 1. pielikumā), īpaši - ar grīšļu sugām, kas raksturīgas dabiskiem slapjiem egļu, egļu-apšu mežiem. Vietās, kur meži uz kūdras augsnēm robežojas ar mežiem uz minerālaugsnēm, ļoti bieži sastopams divsēkļu grīslis *Carex disperma* un palu grīslis *Carex paupercula*. Retāk slapajos egļu un egļu apšu mežos konstatētas tādas īpaši aizsargājamās augu sugas kā sirdsveida divlape *Listera cordata*, trejdaivu korāļsakne *Corralorhiza trifida*, Lietuvas ūdenszāle *Glyceria lithuanica* un vienā vietā atrasta ļoti reta grīšļu suga Latvijā - knābja grīslis *Carex rhynchophysa*. Knābja grīslis Latvijā sasniedz areāla rietumu robežu un sastopams tikai Viduslatvijā, Vidzemes centrālajā augstienē (Baroniņa, 2001). Spinduļu mežos sastopamas arī ierobežoti izmantojamas īpaši aizsargājamās augu sugas: gada staipekņis *Lycopodium annotinum* un apdziras *Huperzia selago*.

Nevar izslēgt arī tādas īpaši aizsargājamās augu sugas kā platlapu cinnas *Cinna latifolia* sastopamību teritorijā, jo šo sugu biotopi ir slapji egļu vai egļu-apšu meži. Tomēr, apsekojot teritoriju 2004. gada jūlijā, tā netika konstatēta.

Teritorijā atrodas vairāki nelieli pārejas purvi ar pūkaugļu grīslī *Carex lasiocarpa*. Šajos purvos tika konstatētas īpaši aizsargājamās augu sugas: plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, purva sūnene *Hammarbya paludosa*, mellenāju kārkls *Salix myrtilloides*, purva lāpstīte *Scapania paludosa* un Rutes smaillape *Lophozia rutheana*.

Visas liegumā sastopamās retās augu sugas ir saistītas ar mitriem mežiem, saskares joslām starp slapjiem un sausiem mežiem, un purviem, un to saglabāšanai nebūtu pieļaujama intensīva saimnieciskā darbība.

Teritorijā konstatētas arī vairākas retas ķērpju sugas, kas saistītas ar vecām, saimnieciski mazāk pārveidotām mežaudzēm: *Arthonia leucopella* un *Arthonia spadicea* (DMB inventarizācija). To klātbūtne un daudzums liecina par konkrētā meža nogabala piemērotību daudzu citu apdraudētu sugu eksistencei. DL teritorijā un tai pieguļošajos mežos, uz vecām liela izmēra egļu kritālām, konstatēta ļoti reti sastopamā piepju suga – *Astorodon ferruginosus*, kas atrodama tikai vecos, ļoti slapjos egļu mežos, kas ilgstoši nav nocirsti kailcirtē.

1.4.2. Fauna

Ņemot vērā DL nelielo teritoriju un ainavas mežaino raksturu, faunas kontekstā varam runāt galvenokārt par meža iemītniekiem, kuru eksistencei nav nepieciešamas lielas teritorijas. Teiktais nenozīmē, ka, piemēram, vilks, lūsis vai ūdrs nekādā veidā nav saistīti ar lieguma teritoriju. Šādu sugu eksistencei nepieciešamas daudz lielākas platības, un to aizsardzība nav panākama ar apsaimniekošanas pasākumiem

lieguma iekšienē. Vienīgais izņēmums varētu būt bebrš *Castor fiber*, kas sastopams DL ZR daļā, kur tas izveidojis aizsprostu kaskādi uz strauta, kas iztek no Līcīšu ezera.

Runājot par faunu, no praktiskā viedokļa teritorijas raksturošanai izvēlēti putni. Tam ir vairāki iemesli:

- 1) tie ir salīdzinoši daudz pētīti un cilvēka acij tīkami;
- 2) tie ir viegli atpazīstami un vieglāk novērtējams to skaits;
- 3) daudzu putnu uzturēšanās un izturēšanās teritorijā liecina par noteiktu bioloģiskās daudzveidības līmeni, piemēram, noteiktu dzeņu sugu klātbūtni teritorijā liecina par pietiekamu mirušās koksnes daudzumu teritorijā, kas, savukārt, ir būtisks priekšnoteikums zemāko augu un citu sugu grupām ar vāju izplatīšanās spēju.

Daudzas dzīvnieku sugas ir vai nu nepietiekami pētītas (gan kopumā, gan šajā teritorijā), vai grūti atpazīstamas (piemēram, gliemji), vai arī tām nepieciešama daudz lielāka teritorija nekā DL platība.

Atsevišķi jāuzsver tā putnu grupa, kas ir salīdzinoši jutīgāka pret saimniecisko darbību (teritorijas kontekstā mežsaimniecību) nekā citas putnu sugas – tās ir dzeņu sugas, melnais stārķis un mazais ērglis. Jāuzsver, ka pēdējo gadu zinātniskajā literatūrā tieši dzeņu sugas tiek pieminētas saistībā ar t.s. "lietussarga sugu" pieeju dabas aizsardzībā - tas nozīmē tādu prioritāro sugu izvēli, kuru aizsardzība nodrošinātu daudzu citu sugu aizsardzību. Dabas lieguma un tam pieguļošās teritorijas ainava ir vairāk piemērota izmēros lielākajām dzeņu sugām – dzīlnām un baltmugurdzenim. Šīs sugas labprāt ligzdo atsevišķi stāvošos lielākos kokos, klajumu vai izcirtumu malās, kur no dobuma ir labi pārskatāma apkārtnē. Šīs sugas relatīvi vairāk barojas tieši uz zemes (zaļā un pelēkā dzilna) vai uz nolūzušu/nozāgētu koku stumbriem un celmiem (melnā dzilna un baltmugurdzenis), kas vienmēr ir atrodami izcirtumos un jaunaudzēs.

Dzilnu un baltmugurdzeņu blīvums lieguma teritorijā ir tuvs šo sugu blīvumam optimālos biotopos arī citviet Latvijā.

Nelielās platībās un izklaidus ir sastopamas vidēja vecuma (50-60 gadi) un vidēju izmēru (15-30 cm diametrā) lapu koku audzes, kas, savukārt, ir visoptimālākais biotops izmēros mazāko dzeņu sugu ligzdošanai. Acīmredzot tas ir iemesls, kāpēc mazākās sugas liegumā ir sastopamas relatīvi retāk (skat. sugu aprakstus).

Skujkoku-lapu koku proporcija liegumā ir labvēlīgāka biotopu izvēles ziņā universālajām sugām (melnai dzilnai, dižraibam dzenim) un trīspirkstu dzenim, kas bieži dod priekšroku skujkoku audzēm. Šī pati proporcija ierobežo lapu koku mežos dzīvojošo dzeņu (vidējais, mazais un baltmugurdzenis) klātbūtni.

Dabas lieguma teritorijā ligzdošanas sezonas laikā (aprīlis-jūnijs) konstatētas 4 un pēc ligzdošanas un ziemas sezonās vēl 2 no kopumā Latvijā sastopamajām 8 dzeņu sugām. Zemāk dots šo sugu skaita vērtējums. Jāņem vērā, ka lieguma relatīvi nelielā platība un, it īpaši, robežu konfigurācija nosaka, ka sugu sastāvu un pāru skaitu spēcīgi ietekmē plašākā apkārtnē pieejamie biotopi un izmaiņas tajos. Šie paši iemesli nosaka arī, ka daudzu pāru teritorijas būs abpus lieguma robežām.

Melnā dzilna *Picoides martius*

DL teritorijā konstatēts 1 melno dzilnu pāris, kura ligzdošanas teritorijas centrs ir 137. kvartāla austrumu un 138. kvartāla rietumu daļā, bet darbības (kalšanas) pēdas vienmērīgi izplatītas visā lieguma teritorijā.

Tā kā melnās dzilnas pārim nepieciešami vairāki km² meža, lieguma teritorijas ietilpība var būt, augstākais, 1 pārim. Skuju un lapu koku audžu proporcija liegumā ir optimāla melnajai dziļnai. Neitrūkst arī lielu dimensiju koku (apšu) vecās audzēs, līdz ar to daudz iespēju piemērotas ligzdvietas izvēlē.

Baltmugurdzenis *Dendrocopus leucotus*

DL teritorijā konstatēts 1 pāris. Vairāki svaigi un līdz galam neizkalti dobumi atrasti 138. kvartāla dienvidaustrumu daļā.

Vidēji Latvijā 1 baltmugurdzeņu pāris izmanto aptuveni 1km² lapu koku vai jaukta meža, kas sakrīt ar liegumā novēroto. Lai arī sugai piemērotās vecās lapu koku audzes sastopamas izklaidus un nevienmērīgi, daudzās jaunaudzēs un klajumi acīmredzot kompensē DL teritorijā esošo baltmugurdzenim pārāk lielo egļu īpatsvaru. Jaunākās lapu koku audzes pašlaik kalpo kā barošanās teritorija, bet nākotnē var kļūt piemērotas ligzdošanai. Tomēr, vietās, kur sukcesijas gaitā egle nomaina lapu kokus, baltmugurdzeņa ligzdošanai piemērots biotops parasti izveidojas tikai uz 10-15 gadiem, pēc tam pakāpeniski zaudējot savu nozīmi. Šo fāzi iespējams pagarināt, daļēji izvācot 2. stāva egles, tādējādi neļaujot tām dominēt audzes 1. stāvā un neļaujot veidot blīvu 2. stāvu.

Dižraibais dzenis *Picoides major*

DL teritorijā ligzdo 4 - 6 pāri.

Dižraibajam dzenim nav specifisku prasību attiecībā pret biotopu. To skaitu ierobežo vienīgi veco audžu kopplatība un nedaudz arī izvietojums. Dižraibo dzeņu skaits svārstās, to nosaka ligzdošanas sekmju atšķirības pa gadiem plašākos reģionos un sekmīgiem gadiem sekojošās invāzijas. Ilggadīgi novērojumi Ukru gāršā liecina, ka 2004. gadā dižraibo dzeņu skaits bija mazāks par vidējo. Iespējams, ka tāpat ir arī šeit.

Trīspirkstu dzenis *Picoides tridactylus*.

DL teritorijā konstatēti 2 pāri. Trīspirkstu dzenis novērots 136. kvartāla ziemeļu daļā. Sastopams gan jauktos un skuju koku mežos, gan bērzu-melnalkšņu dumbrājos. Barojas visos augstāk minētajos biotopos, tomēr gandrīz vienmēr ligzdo mitrās un pārmitrās audzēs. Liegumā to skaitu ierobežo daudzie purvi (DL teritorijā) un izcirtumi (ārpus DL), ko šī suga neizmanto, kā arī nelielais vidēja izmēra nokaltušo koku skaits vecākajās, sausajās apšu-egļu audzēs (vietām 137 un 138.kv.).

Lai gan trīspirkstu dzenis labprāt apdzīvo skuju koku mežus, egļu kultūras šī suga izmanto tikai izņēmuma gadījumos. Galvenie iemesli tam ir nepiemērotais mitruma režīms un nepietiekamais atmirušās koksnes daudzums.

Mazais ērglis *Aquila pomarina*.

Lieguma teritorijas robežās novērots 1 pāris, tomēr ligzdas koks apsekošanas laikā nav atrasts. Teritorija praktiski ir piemērota tikai šīs sugas ligzdošanai, jo, lai barotos, mazajam ērglim nepieciešamas lielas atklātas platības – pļavas un tīrumi.

Vakarlēpis *Caprimulgus europaeus*.

DL teritorijā ligzdo 1 pāris. Vakarlēpis ir novērots purviņā 137. kvartāla rietumu daļā, sugai raksturīgā biotopā - jaunu priežu grupā ar skraju zemsedzi.

Melnais stārķis *Ciconia nigra*

Zināmais melnā stārķa ligzdas koks 137. kvartālā ir nogāzies. Pašreiz DL teritorijā nav konstatēta neviena apdzīvota vai apmeklēta melnā stārķa ligzda, tomēr vecākajās mežaudzēs visā DL teritorijā sastopami šai sugai piemēroti ligzdas koki. Jāatzīmē, ka, neskatoties uz piemēroto ligzdas koku skaitu, tās pārsvarā ir vecas (100 un vairāk gadu) apses, kuras regulāri nolūzt vai izgāžas. Tāpēc var apgalvot, ka tuvāko gadu desmitu laikā melnajam stārķim piemērotu ligzdas koku skaits DL teritorijā samazināsies.

Tabula 3 Dabas liegumā "Spinduļu meži" konstatētās retās un īpaši aizsargājamās sugas

Nr.	Sugas zinātniskais un latviskais nosaukums	ES	BK	ĪAS	MIK	LSG
	Ķerpji					
1	Parastais plaušķērpis <i>Lobaria pulmonaria</i>	-	-	+		3
	Augi					
1	Divsēklu grīslis <i>Carex disperma</i>	-		+	+	
2	Palu grīslis <i>Carex paupercula</i>	-		+	+	
3	Mellenāju kārkls <i>Salix myrtilloides</i>	-	-	+	-	3
4	Plankumainā dzegužpirkstīte <i>Dactylorhiza maculata</i>	-		+		
5	Lietuvas ūdenszāle <i>Glyceria lithuanica</i>	-		+	+	
6	Stāvlapu dzegužpirkstīte <i>Dactylorhiza incarnata</i>	-		+		
7	Puva sūnene <i>Hammarbya paludosa</i>	-		+	-	
8	Knābja grīslis <i>Carex rhynchophysa</i>	-		+	+	
9	Rutes smaillape <i>Lophozia rutheana</i>	-		+	-	
10	Purva lapsīte <i>Scapania paludicola</i>	-		+	-	
11	Sirdsveida divlape <i>Listera cordata</i>	-		+	+	
	Sēnes					
1	Sarainā rūsassēne <i>Asterodon ferruginosus</i>			+	+	
	Putni					
1	Melanis stārķis <i>Ciconia nigra</i>	PD I	II	+	+	3
2	Baltmugurdzenis <i>Picoides leucotos</i>	PD I	-	+	+	3
3	Brūnā čakste <i>Lanius collurio</i>	PD I	II	+		
4	Dzērve <i>Grus grus</i>	PD I	II	+		3
5	Sloka <i>Scolopax rusticola</i>	PD II				
6	Ķīķis <i>Pernis apivorus</i>	PD I	II	+		
7	Rubenis <i>Tetrao tetrix</i>	PD II				

8	Mežirbe <i>Bonasa bonasia</i>	PD I		+		
9	Melnā dzilna <i>Drycopus martius</i>	PD I		+		
10	Apodziņš <i>Glaucidium passerinum</i>	PD I		+	+	3
11	Trīspirkstu dzenis <i>Picoides tridactylus</i>	PD I		+	+	3
12	Vakarlēpis <i>Caprimulgus europaeus</i>	PD I	II	+		4
	Zīdītāji					
1	Bebrs <i>Castor fiber</i>	BD II, IV	III	-	-	-

LSG – kategorija Latvijas Sarkanajā grāmatā

ES – Eiropas Savienības direktīvas; *BD* – 92/43/EEC; *BD* 91/2444/EEC *PD* – 79/409/EEC

BK – Bernes koncencija

ĪAS – īpaši aizsargājama suga (MK noteikumi Nr. 396 (14.11.2000) "Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo sugu sarakstu")

MIK - suga, kurai izveidojams mikroliegums (MK noteikumi Nr. 45 (30.01.2001) "Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi

1.4.3. Biotopi

Tā kā DL teritorija atrodas Centrālvidzemes ģeobotāniskā rajonā, šeit sastopamie biotopi ir raksturīgi reģionam kopumā. DL teritorijas lielāko daļu klāj meži, līdz ar to biotopu raksturošanai izmantotas meža tipoloģijas vienības – meža augšanas apstākļu tipi (m.a.a.t.).

1.4.3.1. Meža biotopi

Pauguru virsas daļās un nogāzēs dominē vēra (Vr), damakšņa (Dm) un gāršas (Gr) m.a.a.t. Jāpiezīmē, ka šeit sastopams damakšņa apakštips, kurā labāka augšana raksturīga eglēm, nevis priedēm. Iepakās sastopami dumbrāja (Db), niedrāja (Nd), purvāja (Pv), kā arī slapjā vēra (Vrs) m.a.a.t. Tipu daudzveidība ir liela – 9 meža augšanas apstākļu tipi, kā arī pārejas un augstā sūnu purva fragmenti, kas sastopami pašās zemākajās vietās. Dažādu m.a.a.t. pārstāvētība dota 4. tabulā.

Tabula 4. meža augšanas apstākļu tipu pārstāvētība DL teritorijā

Meža augšanas apstākļu tips	Platība, ha	% no DL meža teritorijas kopplatības
Damaksnis (Dm)	10,1	7,5
Vēris (Vr)	64,6	47,8
Gārša (Gr)	17	12,6
Slapjais damaksnis (Dms)	0,1	0,07
Slapjais vēris (Vrs)	4,1	3,0
Dumbrājs (Db)	7,6	5,6

Liekņa (Lk)	0,8	0,6
Niedrājs (Nd)	4,9	9,2
Purvājs (Pv)	4,1	3,6
Meža platība kopā	120,6	89,3
Pārejas purvs	2,2	1,6
Augstais purvs	7,3	5,4
Pārplūdis klajums	3,5	2,6
Ezers	0,4	0,3
Pavisam kopā	135	

Sausajos un mēreni mitrajos m.a.a.t. – damaksnī, vērī un gāršā sastopamas egļu audzes ar lapu koku piemistrojumu, parasti bērzu un apsi. Meža struktūra raksturīga boreālajiem skuju koku mežiem – samērā neizteikts lakstaugu stāvs un blīvs sūnu stāvs. Tomēr vērojamas arī nemorālā (platlapju) meža pazīmes - platlapju augu sugas un lazdas, kā arī liels jauno ozolu daudzums. Sausākās vietās raksturīgi lapu koku pionierfāzes biotopi – bērzu audzes, kurām raksturīga dabiskā koku sugu nomaīņa ar egli. Īpaši atzīmējamas tās mežaudzes vai to daļas, kas atrodas sauso pauguru saskares joslās ar slapjajiem mežiem, jo īpaši purviem, kur dabas apstākļu un biotopu nomaīņa ir īpaši krasa un veidojas īpatnējas augtēnes ar lielu mitrummīlošo augu īpatsvaru.

Slapjie m.a.a.t. ir izplatīti daudz mazākās platībās un raksturīgi DL austrumu daļai. Tajos veidojušās egļu audzes ar atšķirīgu mikroreljefu – atsevišķās vietās sezonāli applūstošiem laukumiem. Kopā ar egli aug lapu koku sugas – parasti apse.

Purvainie meži – Pv, Nd, Db vairāk raksturīgi teritorijas rietumu un centrālajai daļai. Šeit sastopami gan priežu Pv un Nd ar raksturīgām augu sugām zemsedzē, gan arī egļu, melnalkšņu un bērzu dumbrāji, kuros labi saskatāmi ciņi, pastāvīgi staigņas vietas. Saskares joslas ar sausākām vietām ir īpaši staigņas un tajās iespējams redzēt avoksnājiem raksturīgās zemsedzes sugas.

Saskaņā ar dabisko meža biotopu inventarizācijas datiem, 54,3 ha jeb apmēram 45% mežu lieguma teritorijā atbilst dabisko mežu biotopu kritērijiem, pārsvarā šādi tipi: skuju koku mežs, mistrots skuju koku lapu koku mežs, slapjais egļu mežs un melnalkšņu staignājs (tabula 4). Saskaņā ar ES Biotopu direktīvas 1. pielikumā minētajiem biotopiem (tabula 5), šie tipi atbilst *Boreāliem mežiem* (9010*), *Purvainiem mežiem* (91D0*) un *Melnalkšņu staigņājiem* (9080*).

Tabula 5. Dabisko meža biotopu tipu pārstāvniecība DL "Spinduļu meži" teritorijā

Dabiskais meža biotops, kods	Platība, ha	% no DL platības
Melnalkšņu staignājs (MELN)	8,7	6,5

Mistrots skuju un lapu koku mežs (MIS)	14	10,4
Skujkoku mežs (SKUJ)	26,7	19,9
Slapjš egļu mežs (SLAPEGL)	4,3	3,2
Slapjš priežu mežs (SALPPRIE)	3,2	2,4
Kopā	56,9	42,5

Tabula 6. Aizsargājamo ES biotopu pārstāvniecība DL "Spinduļu meži"

Biotopa nosaukums, kods	Platība, ha	% no DL platības
Boreālie meži 9010*	38,2	28,5
Distrofie ezeri 3160	0,4	0,3
Melnalkšņu staignāji 9080*	4,9	3,7
Pārejas purvi un slīkšņas 7140	9,5	7,1
Purvaini meži 91D0*	24	17,9
Kopā	77	57,5

Veicot teritorijas izpēti 2004. gada vasarā, identificēti vairāki meža nogabali, kas atbilst dabisko meža biotopu kritērijiem, bet nav iekļauti meža resursu datu bāzē. Tas izskaidrojams ar neseno meža ierīcību, kuras laikā daudziem nogabaliem mainījās robežas un to aprakstošā informācija, un, acīmredzot biotopa pazīme nav ierakstīta jaunajā datu bāzē.

1.4.3.2. Purvi

Purvu platības veidojušās DL rietumu daļā un aizņem nepilnu desmito daļu no visas DL teritorijas. Lielāko daļu aizņem augstais purvs, kas apaudzis ar dažāda augstuma priedītēm. Pārejas purvs veidojies minētā augstā purva perifērijas daļā. Šīs teritorijas atbilst ES Biotopu direktīvas 1. pielikumā minētajam biotopam *Pārejas purvi un slīkšņas* (7140).

1.4.3.3. Ūdeņi

DL teritorijā atrodas tikai viens strauts, kas iztek no Līcīšu ezera. Lielākā daļa tā gultnes ir regulēta un senāk (20.gs. 30- tajos gados) tā krastos vairākās vietās bijušas nelielas pļavas. Īpaši aizsargājami biotopi saistībā ar pašu strautu nav konstatēti.

Teritorijā atrodas Līcīšu ezers, kas ir tipisks *distrofais* ezers un atbilst ES Biotopu direktīvas 1. pielikuma biotopam *Distrofie ezeri* (3160). Tam raksturīgs brūns ūdens, staigni, purvaini krasti un lēns aizaugšanas ātrums.

1.5. Teritorijas izmantošana

DL teritorijas izmantošana saistāma ar 2 aspektiem – mežsaimniecību un medībām.

1.5.1. Mežsaimniecība

Teritorijas izmantošana līdz vietējas nozīmes dabas lieguma izveidei 2000. gadā bija saistīta ar mežsaimniecību. Saimnieciskās darbības ierobežojumi pastāvēja tikai Amatas upes aizsargjoslai (lielāks cirtmets) un melnā stārķa mikroliegumam. Tomēr jāatzīmē, ka mežsaimniecisko darbu intensitāte pēdējo 30 gadu laikā, salīdzinot ar citiem apvidus valsts mežiem, ceļu trūkuma dēļ nav bijusi augsta.

Šobrīd valdošā koku suga DL mežos ir egle (96,2ha); bērzs aizņem tikai 19,9ha, bet priede 4,5ha. Egles sastopamība ir vēl lielāka, jo tā aug piemistrojumā vai kā 2.stāva koks arī bērzu un priežu audzēs. Jāpiebilst, ka gandrīz visās vecākajās audzēs sastopama arī apse un priede, kā arī blīgzna un baltalksnis.

Aplūkojot egļu audžu vecumstruktūru redzams, ka vislielāko daļu – 48,4 ha aizņem audzes vecumā līdz 40 gadiem (7. tabula)

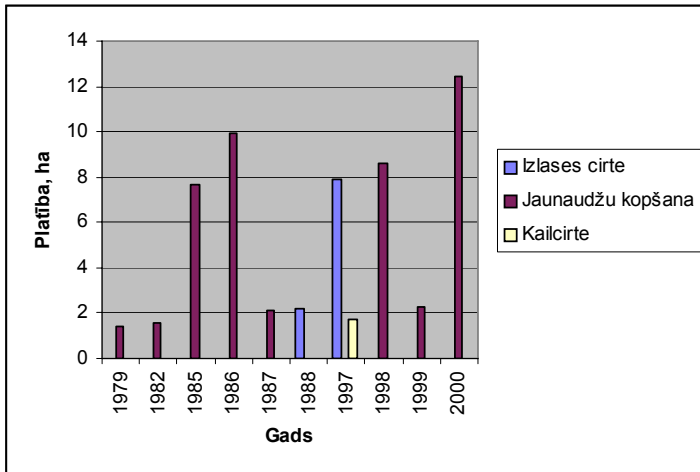
Tabula 7. Mežaudžu vecumstruktūra DL teritorijā

Mežaudžu vecumstruktūra	Egle, ha	Bērzs, ha
1.vecumklase	3,6	1,7
2.vecumklase	44,8	2,7
3.vecumklase	1,6	1,1
4.vecumklase	1,8	1,3
5.vecumklase	0,8	1,4
6.vecumklase	17,7	3,3
7.vecumklase	25,9	6,9
11. vecumklase		1,5

Savukārt lielāko daļu bērza audžu veido vecas mežaudzes, kurās notiek bērza nomaiga ar egli. Vecajās bērza audzēs vērojama pakāpeniska bērza nomaiga ar egli, ko pierāda 2. stāva egles pašreizējā izplatība DL teritorijā 52 ha lielā platībā. Tikai 5,6 ha (jaunajās bērza audzēs) nav egles 2. stāva. Tāpēc, ja vēlamies, lai DL teritorijā būtu sastopamas dabas vērtības, kas saistītas arī ar lapu kokiem, nepieciešama lapu koku īpatsvara paaugstināšana.

Pašreizējā mežaudžu vecumstruktūra vistiešākā mērā ir iepriekšējās meža apsaimniekošanas rezultāts. Kā parāda mežaudžu vecumstruktūras analīze, visintensīvāk teritorijā meži cirsti 70-to un 80-to gadu sākumā. Izcirsto egļu mežu vietā stādītas egļu jaunaudzēs, kas šobrīd ir sasniegušas 30 gadu vecumu. 1980-to gadu vidū lielās platībās veikta egļu jaunaudžu kopšana, mērķtiecīgi izcērtot lapu koku sugas. Tā rezultātā izveidojies vienveidīgs sugu sastāvs egļu jaunaudzēs – apmēram 60% egļu jaunaudžu platību egļu veido vairāk nekā 90% no krājas.

3. attēls. Meža ciršana DL teritorijā pēdējo 30 gadu laikā

Pēc 1990. gada nocirsta tikai 1 kailcirte DL dienvidrietumu daļā, 1,7ha platībā (3. attēls), tomēr tieši šajā periodā 137.kvartāla 5., 7., un 11. nogabalā Gnēzeņu ceļa malās veiktas sanitārās cirtes, atsevišķus nogabalus stipri pārretinot. Sabojāts arī Gnēzeņu ceļš, divās vietās izjaucot dabisko noteci austrumu virzienā, kā rezultātā nokaltis mežs.

Tomēr, attiecinot pret lieguma kopplatību, lielās platībās (aptuveni 85ha) intensīva mežsaimnieciskā darbība liegumā nav veikta - tas sekmējis dabas daudzveidības uzturošu struktūru veidošanos.

Mežsaimnieciskās darbības rezultātā šobrīd DL dominē 80 un vairāk gadu vecas mežaudzes (pārsvarā egļu) un egļu jaunaudzēs vecumā līdz 40 gadiem. Tā kā visas vecās mežaudzes ir atzītas par atbilstošām DMB kritērijiem, mežsaimnieciskā darbība turpmāk saistāma tikai ar jaunākiem mežiem.

Ņemot vērā dabisko meža biotopu lielās platības DL teritorijā, kā arī citas nozīmīgas vietas (purviņi, avoksnāji), turpmākajā meža apsaimniekošanā mežaudzēs, kas neatbilst DMB kritērijiem, būtu vēlamas tādas saimnieciskās darbības, kas palielinātu lapu koku īpatsvaru, dažādotu egļu vecumstruktūru un sekmētu mirušās koksnes veidošanos (skatīt 4.nodaļu).

DAP izstrādes laikā tika veikta to meža nogabalu identificēšana, kuri nav bijuši nocirsti kailcirtē vismaz pēdējo 100 -150 gadu laikā. Pētījumu rezultātā noskaidrots, ka DL teritorijā šādas vietas atrodas 137. un 138. kvartāla robeždaļā un 136. kvartāla rietumu daļā ap Līčišu ezeru. Šāda analīze ar lielu ticamības pakāpi ļauj identificēt tās vietas mežā, kurās iespējams konstatēt daudzas pret meža apsaimniekošanu jūtīgas sugas; un varētu tikt izmantota īpaši aizsargājamo teritoriju apsaimniekošanā, ļaujot meža teritorijas vērtēt ne tikai pēc tur konstatētajām sugām, bet arī pēc meža nogabalu apsaimniekošanas vēstures.

4. attēls. Egļu audžu mainība DL un pieguļošajos valsts mežos pēdējo 80 gadu laikā

5.attēls. Lapu koku audžu mainība DL un pieguļošajos valsts mežos pēdējo 80 gadu laikā

6. attēls. Priežu audžu mainība DL un pieguļošajos valsts mežos pēdējo 80 gadu laikā

1.5.2. Medības

DL teritoriju apsaimnieko Zaubes mednieku kolektīvs. Medības ar dzinējiem notiek ziemas periodā. Īpaši, ar medību infrastruktūru saistīti objekti – barības lauces, medību torņi, stigas DL teritorijā nav veidoti un nav paredzēta to attīstība. Var apgalvot, ka medības pašreizējā intensitātē un sezonalitātē nav uzskatāmas par dabas vērtību apdraudošu faktoru.

1.6. Izmantotā literatūra

- Annon, 2001. Sugu un biotopu aizsardzība Latvijā. Rīga: VARAM, sagatavoja SIA "Dumpis", 48 lpp.
- Āboltiņš O., 1998. Mežoles pauguraine/Latvijas Daba. Enciklopēdija. 3. Rīga: Preses Nams, 43. - 46. lpp.
- Kabucis I., 1994. Centrālvidzemes ģeobotāniskais rajons/Latvijas daba. Enciklopēdija. 1. Rīga: Latvijas Enciklopēdija, 184 lpp.
- Kabucis I., 2000. Biotopu rokasgrāmata. Rīga: LDF, 160 lpp.
- Krūmiņš (red.), 1999. Latvijas ģeogrāfijas atlants. Rīga: Karšu izdevniecība Jāņa sēta, 39 lpp.
- Lārmanis V., Priedītis N., Rudzīte M. 2000. Mežaudžu atslēgas biotopu rokasgrāmata. Rīga, Valsts Meža dienests: 127 lpp.
- Melluma A., Leinerte M., 1992. Ainava un cilvēks. Rīga: Avots, 175 lpp
- Račinska I., 2002. Rokasgrāmata īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādātājiem. Rīga: Ulma, 96 lpp.
- Ramans K., 1994. Ainavrajonēšana//Latvijas Daba. Enciklopēdija. 1. Rīga: Latvijas Enciklopēdija, 22.-24.
- Zviedrāns A., Janele I., 1992. Annas muižas vēsturiskā izpēte. Rīga: SIA "Kroks", 75 lpp
- Plānā izmantoti M. Lūkina foto attēli.

Interneta adreses:

- Vides ministrijas interneta mājas lapa – <http://www.vidm.gov.lv/>
- Dabas aizsardzības pārvaldes interneta mājas lapa – <http://www.dap.gov.lv>
- VAS "Latvijas Valsts Meži" interneta mājas lapa – <http://www.lvm.lv>
- Valsts meža dienesta interneta mājas lapa – <http://www.vmd.gov.lv/>
- Zemkopības ministrijas interneta mājas lapa – <http://www.zm.gov.lv/>

II DAĻA TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS

2.1. Teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un to ietekmējošie faktori

Dabas lieguma "Spinduļu meži" teritoriju var uzskatīt par etalona teritoriju Vidzemes Augstienes rietumu daļas Mežoles pauguraines dabas apstākļu mozaīkai, jo šeit nelielā platībā ir pārstāvēti dažādi formas, augstuma un iežu sastāva ziņā atšķirīgi pauguri, slapji dažāda lieluma pazeminājumi, pārejas purvi un augsto purvu fragmenti. Šīs daudzveidīgās reljefa formas klāj apvidum raksturīgie meži: egļu audzes pauguros, mitri lapu koku - egļu meži ieplakās un priežu meži purvos. Ekstensīvās meža apsaimniekošanas rezultātā un dabas procesu ietekmē liegumā izveidojušās bioloģiski nozīmīgas teritorijas, kurās sastopamas daudzas apdraudētas augu un dzīvnieku sugas. Pateicoties ES prioritāro meža un purvu biotopu augstajam īpatsvaram (57,5%), teritorija iekļauta Natura 2000 tīklā.

Tomēr jāatzīmē, ka DL "Spinduļu meži" teritorija nav izolēta sala – tā ir cieši saistīta ar apkārt esošo ainavu, tajā notiekošajiem dabas procesiem un cilvēka darbību. DL teritorija ir dabas apstākļu un zemes lietojuma veidu ziņā līdzīga, mežainas teritorijas fragments, kurš turpinās austrumu virzienā. Savukārt no pārējām trim pusēm DL teritoriju aptver privātie meži un lauksaimniecības zemes, kur notiekošās darbības *jau ir* ietekmējušas vai *var* turpmāk būtiski ietekmēt DL teritorijas vērtības. Šie faktori jāņem vērā aplūkojot ietekmējošos faktoros un nosakot nepieciešamos aizsardzības pasākumus.

ietekmējošo faktoru analīze

Teritorijas platība. Teritorijas platība ir salīdzinoši neliela, lai tajā viennozīmīgi varētu runāt par dabas procesu netraucētām izpausmēm. Šādā kontekstā nelielā DL platība uzskatāma par nepietiekamu, ja vēlamies saglabāt meža ekosistēmas to nosacīti dabiskā stāvoklī. Tomēr arī šāda neliela DL platība var nodrošināt labvēlīgus aizsardzības apstākļus atsevišķiem zemākajiem augiem un, iespējams, arī putniem.

Zemes lietojuma veidi.

Teritorijā dominējošie zemes lietojuma veidi ir mežs un purvs, kas šai kontekstā vērtējams pozitīvi, jo nav konfliktējošu zemes lietojuma veidu, kas varētu apdraudēt dabas vērtības DL teritorijā.

Dažās ārpus lieguma teritorijas esošajās lauksaimniecības zemēs šobrīd vērojama apsaimniekošanas atsākšana, bet citas turpretī aizaug. Šo zemju aizaugšana nākotnē ietekmēs tās sugas (galvenokārt putnus un zīdītājus), kuras izmanto atklātās teritorijas, lai barotos. Tā kā atklātās teritorijas atrodas ārpus DL, to apsaimniekošanu nevar atrisināt dabas aizsardzības plāna ietvaros.

Tiesiskā aizsardzība ir vērtējama pozitīvi, jo tā nodrošina nepieciešamo teritorijas izpēti, plānošanu un izmantošanu.

Pozitīva ietekme uz DL teritoriju ir rietumos esošajam vietējās nozīmes DL "Amatas paleja", kura turpmākā apsaimniekošana labvēlīgi ietekmēs DL "Spinduļu meži" teritoriju.

Teritorijas apsaimniekotāji. Teritorijas apsaimniekošanu atvieglo tas, ka tai ir tikai viens apsaimniekotājs - VAS "Latvijas valsts meži", kas kā valsts apsaimniekotājs īsteno valsts intereses dabas aizsardzībā.

Teritorijas robežas dabā ir neskaidras un neiezīmētas, vai arī tās atpazīstamas pēc izcirtumiem, ar kuriem DL robežojas. Paredzams, ka 2005. gadā VAS "Latvijas valsts meži" veiks precīzo valsts meža robežu uzmērīšanu un atzīmēšanu dabā. Tādēļ var uzskatīt, ka šis jautājums atrisināsies jau tuvākajā laikā.

Mežsaimniecība kā ārējais teritoriju ietekmējošais faktors

Mežu izmantošana DL apkārtnē vērtējama dažādi. Šobrīd tā vērtējama negatīvi, jo būtiski ietekmē DL teritorijā esošās ekosistēmas. Tas saistāms ar 3 aspektiem. Pirmkārt, pastiprinās vēja ietekme DL teritorijas ekotonos (robežteritorijās), samazinot ekosistēmu noturību un veicinot to pārveidošanos. Otrkārt, pazeminājumos esošie meži DL teritorijā uzņem ūdeni ar virszemes noteci no tuvumā esošo izcirtumu platībām privātajos mežos. Treškārt, meža izciršana DL apkārtnē samazina dzīves telpu tām sugām, kas atkarīgas no lielākām teritorijām. Tomēr, ja ilgākā laika periodā privāto mežu izcirstajās platībās izveidosies mežs, tas labvēlīgi ietekmēs arī lieguma teritorijā esošās dabas vērtības. Lai tas īstenotos, nepieciešama mērķtiecīga šo teritoriju apsaimniekošana, kas nozīmē ne tikai kokaudzes atjaunošanu, bet arī tās turpmāko izmantošanu. Jāatzīmē, ka šobrīd nav tiesisko instrumentu, lai ietekmētu privāto mežu apsaimniekošanu, kas robežojas ar DL teritoriju un nav iekļauti vietējas nozīmes DL "Amatas paleja" teritorijā.

Tūrisms

Dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā esam nākuši pie atziņas, ka, ņemot vērā teritorijas mazskartību, tā varētu būt saistoša dabas tūristiem. Tādēļ būtu nepieciešams potenciālo tūrisma objektu apskats, kurus vēlāk varētu izmantot reģiona mēroga vienotā tūrisma maršruta izstrādē.

Tūrisma attīstības iespējas un ierobežojumu uzskaitījums sniegts 5. tabulā.

Tabula 8. Tūrisma attīstības iespējas un ierobežojumi teritorijas kontekstā

IESPĒJAS	IEROBEŽOJUMI
<ul style="list-style-type: none"> • Viens no valsts politikas mērķiem tūrisma attīstības plānošanā ir integrēt tūrismā vides aizsardzības principus un mērķus. DL teritorija varētu kalpot kā izziņas tūrisma vieta. • Vietai ir augsts dabas tūrisma potenciāls. Īpaši saistoša tām tūristu grupām, kas vēlas apmeklēt grūti piekļūstamas un maz skartas vietas. • DL šķērso vietējas nozīmes ceļi, kas ļauj piekļūt teritorijai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tūrisma valsts politika ir vērsta uz intensīvu, saimnieciski un sociāli efektīvu tūrismu. DL izveide par tūristu piesaistes objektu prasa lielus ieguldījumus un nākotnē varētu kalpot tikai kā pastarpinātas peļņas avots. • Teritorija ir neliela un atrodas nomaļus no lielajiem autoceļiem. Tuvāko 10 km rādiusā nav attīstītu tūrisma objektu. • Ceļi ir sliktas kvalitātes, jo tiek izmantoti kokmateriālu izvešanai no blakus esošajiem mežiem.
<ul style="list-style-type: none"> • Zaubes pagasta pašvaldības kompetence, saskaņā ar Tūrisma likuma 8. pantu, ir noteikt tūrisma attīstības perspektīvas savā teritorijā. DL teritorija varētu būt viens no tūristu piesaistes punktiem. • 2004. gadā tiek aktīvi atjaunota Annas muižas apkārtnē un ēkas. Šeit plānots attīstīt tūrisma infrastruktūru (makšķerēšanu), kas varētu veicināt arī citu tūristu grupu piesaisti. • Tūristu piesaiste varētu veicināt vietējās infrastruktūras t.sk. ceļu stāvokļa uzlabošanu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tūrisma valsts politikā tiek akcentēta nepieciešamība tūrisma plānošanā ievērot vidi saudzējošus principus. DL varētu būt tikai kā dabas pētnieku izziņas un izpētes objekts. • Teritorija ir ļoti jūtīga, jo vairāk nekā 1/3 daļu teritorijas aizņem slapjie un purvainie meži. • Vietējie iedzīvotāji varētu neakceptēt tūristu plūsmu cauri viņiem piederošo zemi.

2.2. Biotopi kā dabas aizsardzības vērtība, to ietekmējošie faktori (2.4. pielikums)

2.2.1. Meži

Kā jau minēts iepriekš, DL teritorijā ir pārstāvēti 9 meža augšanas apstākļu tipi. Tiesiskā aizsardzība (Dabisko meža biotopu statuss) noteikta gandrīz pusei no teritorijas mežaudzēm. Jāatzīmē, ka plašā apkārtnē šādu teritoriju ar tik augstu DMB īpatsvaru vairs nav. Augstais DMB īpatsvars liecina par ekstensīvo meža apsaimniekošanu pagātnē un arī augsto dabas aizsardzības vērtību mežu biotopiem tieši DL teritorijā. Neskatoties uz to, ka starp noteiktajiem DMB dominē Skujkoku mežs, biotopu koku sugu sastāvā ir arī liels vecu lapu koku (bērzu un apšu) īpatsvars, kas nodrošina dzīvotni daudzām no veciem lapu kokiem atkarīgām sugām. DL konstatēti trīs ES Biotopu direktīvas 1. pielikumā minēti biotopi: *Boreālie meži* (9010*), *Purvaini meži* (91D0*) un *Melnalkšņu staignāji* (9080*).

Ietekmējošie faktori

DL teritorijā meža ciršana nav uzskatāma par tiešu biotopus apdraudošu faktoru. Faktori, kas ietekmē arī biotopu vitalitāti, ir apskatīti nodaļās 2.1. un 2.3. Šeit jāpiemin ar cilvēka ietekmi netieši saistītu biotopus apdraudošu faktoru.

Bebru darbības sekas. Bebrs *Castor fiber* ir sastopams gan lieguma teritorijā, gan ārpus tās. Neapšaubāmi, ka bebrs kā „dabas inženieris” rada virkni tādu fenomenu, kas nepieciešami daudzu sugu izdzīvošanai. Tomēr DL teritorijā bebru darbības rezultātā vai, pareizāk sakot, cilvēka radīto iespēju dēļ, bebrs pirms vairākiem gadiem ir aizsprostojis no Līcīšu ezera iztekošo izrakto grāvi. Rezultātā paaugstinājies ūdens līmenis ezerā un applūdis tā krastos esošais dabiskais meža biotops. Appludinājuma dēļ biotopā apmēram 0,5 -1,0 ha platībā ir nokaltuši koki un ietekmēts šiem mežiem raksturīgais augu un dzīvnieku kopums, kas bija atkarīgs no noēnojuma.

Situācijas novērtējums ļauj apgalvot, ka tas būtu neiespējams, ja nebūtu izrakts minētais grāvis un radīti labvēlīgi apstākļi bebram būtiski un vietai neraksturīgi celt ezera ūdens līmeni.

2.2.2. Pļavas

DL teritorijā pļavas tradicionālā izpratnē nav sastopamas. Apmēram 1ha platībā konstatēta daļēji aizaugusi lauce, kas kādreiz izmatota siena pļaušanai. Ņemot vērā DL teritorijai apkārt esošās lauksaimniecības zemes, minētā lauce nav uzskatāma par būtisku dabas aizsardzības vērtību.

2.2.3. Purvi un avoksnāji

Purvi aizņem mazāk nekā 1/10 daļu (apmēram 10 ha) lieguma teritorijas. Visnozīmīgākā purva teritorija atrodas 137. kvartālā. Tipoloģiskā skatījumā tā pieskatāma augsto (centrālā daļa) un pārejas purvu (purvu malas) tipiem. Purvu

galvenā vērtība teritorijas kontekstā ir ainaviskās daudzveidības palielināšanā – tie palielina ekosistēmu dažādību teritorijā un veido pārejas zonas ar mežiem. Šajās pārejas joslās notiek intensīva gruntsūdeņu izplūde un veidojas īpatnējas augtēnes ar avoksnājiem raksturīgo sugu sastāvu. Savukārt pret purvu vērstajos pauguros veidojas labāki gaismas un paaugstināta gaisa mitruma apstākļi, kas nepieciešami daudzām sugām. Purva teritorijā konstatēts viens ES aizsargājams biotops - *Pārejas purvi un slīkšņas* (7140).

Ietekmējošie faktori

Būtiski, ka šīs nelielās purvu teritorijas nav tikušas susinātas un ir cilvēka saimnieciskās darbības neskartas. Kā izņēmums atzīmējama purva austrumu daļa, kur ceļa ekspluatācijas dēļ ir izjaukta dabiskā notece no purva. Ogu lasīšanas sezonā purvu apmeklē neliels ogotāju skaits (vietējie iedzīvotāji), līdz ar to ogošana nav uzskatāma par apdraudošu faktoru lieguma teritorijā.

2.2.4. Ūdeņi

DL teritorijā atrodas ezers, kas atbilst ES Biotopu direktīvas 1.pielikuma biotopam *Distrofie ezeri* (3160). Ezera ūdens līmeni ir ietekmējis bebrs, tomēr tas nav uzskatāms par ezeru apdraudošu faktoru.

2.3. Sugas kā dabas aizsardzības vērtība, to ietekmējošie faktori

DL teritorijā konstatēto aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu augstais blīvums apstiprina pieņemumu par meža teritorijas lielo bioloģisko vērtību un ekstensīvo izmantošanu vismaz pēdējo 100 līdz 150 gadu laikā. DL teritorijā 2004. gada vasarā veiktajā aizsargājamo augu un putnu sugu inventarizācijā lieguma relatīvi nelielajā platībā konstatētas 26 Latvijā aizsargājamas sugas (skatīt 1.4.3.1. nodaļu). Savukārt DL teritorijā ligzdojošās dzeņu sugas - baltmugurdzenis, melnā dzilna un trīspirkstu dzenis liecina par daudz, ar mežu ilglaicību saistītu sugu eksistencei piemērotiem apstākļiem (pietiekamu daudzumu mirušās koksnes; lielu, vecu un resnu koku īpatsvaru mežā ilgākā laika posmā).

Ietekmējošie faktori

Sugas ietekmējošie faktori ir cieši saistīti ar teritorijas ietekmējošiem faktoriem (skatīt nodaļu 2.1.). Šeit jāpiemin faktori, kas saistīti ar **meža apsaimniekošanu pagātnē** un meža **ekosistēmu dabiskās attīstības gaitu**.

Kā galvenais sugu ietekmējošais negatīvais faktors jāmin mežizstrāde, kura tieši vai pastarpināti ietekmē gandrīz visas retās liegumā sastopamās meža augu un dzīvnieku sugas. Jāuzsver, ka mežizstrādes ietekme turpinās vēl ilgu laiku pēc pārāk intensīvas meža ciršanas. DL teritorijā to var redzēt atsevišķās vietās, kur 90-to gadu sākumā veiktas cirtes (piemēram, 137. kv. 7. un 8. nogabalā), kā rezultātā samazinājusies apkārtējo mežaudžu noturība pret vēju un izmainīts meža mikroklimats, kas nelabvēlīgi ietekmējis mitrā un ēnainā mežā mītošās sugas. Līdzīgi ietekmētas DL robežteritorijas (piemēram, 138. kv. 5. un 6. nogabalā), kas robežojas

ar neseniem izcirtumiem privātajos mežos. Šeit, savukārt, pastiprināti pieplūst ūdens un sākas pārpurvošanās.

Tomēr minētie procesi laika gaitā, mežaudzei atjaunojoties, pakāpeniski varētu zaudēt savu negatīvo ietekmi.

Mežaudžu vecumstruktūra un sugu sastāvs. DL teritorijā pārstāvēti meži, kas vecāki par 80 un 100 gadiem, kā arī salīdzinoši jaunas – 20 –30 gadus vecas egļu audzes. Briestaudžu un vidēja vecuma audžu platības ir nelielas. Lielāko daļu mežaudžu krājas veido egles, bet lapu koku īpatsvars ir neliels. Tas nozīmē, ka pakāpeniski vecuma dēļ atmirstošos lapu kokus nomainīs egles un DL mežaudzes nākotnē vairāk būs piemērotas tām sugām, kas saistītas ar egļu mežiem. Tādas putnu sugas kā baltmugurdzenis, iespējams, pārcelsies uz lapu koku mežaudzēm ārpus DL teritorijas. Tas ir dabisks process, tomēr, ņemot vērā, ka dabas aizsardzības plāna ietvaros ārpus DL esošu mežu apsaimniekošana nav iespējama, svarīgi būtu dabiskot (panākt lielāku lapu koku piemirstojumu) skuju koku jaunaudzēs, kas laika gaitā sekmētu piemērotus ligzdošanas un barošanās apstākļus arī šai sugai.

Mežaudzes (izņemot skujkoku jaunaudzēs), kas neatbilst dabisko meža biotopu kritērijiem vai citām tiesiski definētām dabas vērtībām, atstājamas dabiskai attīstībai, tādā veidā kompensējot vecākajās audzēs notiekošo sugu nomaiņu un nodrošinot dažāda vecuma vienas sugas koku klātbūtni DL.

III DAĻA. TERITORIJAS SAGLABĀŠANAS MĒRĶI

3.1. Teritorijas apsaimniekošanas ideālie jeb ilgtermiņa mērķi

- A) Saglabāt dabas lieguma ekosistēmu mozaīku;
- B) Nodrošināt ES nozīmes biotopu - Boreālie meži (9010*), Purvaini meži (91D0*), Melnalkšņu staignāji (9080*), Distrofie ezeri (3160) un Pārejas purvi un slīkšņas (7140) saglabāšanu vismaz to pašreizējās izplatības apmērā;
- C) Uzturēt piemērotus dzīves apstākļus retajām augu un putnu sugām.

3.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi apskatītajam apsaimniekošanas periodam (10 gadi)

Dabas daudzveidības saglabāšanai un veidošanai:

3.2.2.1 Nodrošināt egļu jaunaudžu apsaimniekošanu 48ha platībā, panākot lapu koku piemistrojumu ne mazāk kā 30% apmērā

3.2.2.2. Nodrošināt dabisko meža biotopu netraucētu attīstību vismaz 55 ha platībā

Informatīvie un izglītojošie:

3.2.3.1. Popularizēt DL esošās dabas vērtības

Pārvaldībai:

3.2.4.1. Piecu gadu laikā nodrošināt DL atpazīstamību dabā un aktualizēt aizsargājamo mežaudžu sarakstu

Monitoringam

IV DAĻA. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI

4.1. Apsaimniekošanas pasākumu pārskats

Apsaimniekošanas pasākumu pārskats sniegts 6. tabulā, atbilstoši 3.2. nodaļā noteiktajiem īstermiņa mērķiem. Tabulā norādīts pasākumu vēlamo izpildes termiņš, izpildītāji, kā arī pasākuma izpildes efektivitātes rādītāji.

Tabula 9. Apsaimniekošanas pasākumu pārskats

Pasākumi	Izpildes termiņš	Izpildītāji	Izpildes efektivitātes rādītāji
4.1.1. Dabas daudzveidības saglabāšanai un veidošanai			
4.1.1.1. Kopšanas ciršu veikšana egļu jaunaudzēs 48ha platībā	Visu plāna darbības laiku atbilstoši ciršanas prioritātei	VAS „Latvijas valsts meži” Uzrauga Valsts meža dienests	Palielinās lapu koku īpatsvars skujkoku jaunaudzēs vismaz līdz 30%
4.1.1.2. Esošo dabisko meža biotopu saglabāšana vismaz 55 ha platībā (neiejaukšanās)	Visu plāna darbības laiku	VAS “Latvijas valsts meži” Uzrauga Valsts meža dienests	Izdalītajos dabisko mežu biotopos nav novērojami dabiskai meža attīstībai neraksturīgi traucējumi (pārmērīgs appludinājums, pārkrūmošanās u.c.)
4.1.1.3. Dabas daudzveidību uzturošu struktūru veidošana pārējās mežaudzēs (neiejaukšanās)	Visu plāna darbības laiku	VAS “Latvijas valsts meži” Uzrauga Valsts meža dienests	Ilgākā laika periodā lielāks to mežu īpatsvars, kas atbilst dabisko meža biotopu pazīmēm
4.1.2. Informēšanai un izglītībai			
4.1.2.1. Potenciālo apskates objektu aprakstu un attēlu ievietošana interneta mājas lapā	2005. gadā	VAS „Latvijas valsts meži”	
4.1.2.2. Vajadzības gadījumā informatīvo zīmju izvietošana Annās un tās apkārtnē	Laiks nav noteikts	Ieinteresētā puse sadarbībā ar Zaubes PP	
4.1.2.3 Rakstu par DL un tur esošām dabas vērtībām . ievietošana Zaubes pagasta avīzē	2004/2005. gadā	Zaubes PP sadarbībā ar DAP izstrādātāju	

4.1.2.4. Zaubes pamatskolas un citu interesentu ekskursija uz DL 2005. gada "Meža dienu" laikā	2005. gadā	Zaubes pamatskola	
4.1.3. Pārvaldībai			
4.1.3.1. DL robežu iezīmēšana dabā 3 gadu laikā	2005	VAS „Latvijas valsts meži”	
4.1.3.2. Papildinājumu izdarīšana Meža fonda datu bāzē par dabiskajiem meža biotopiem, kuri konstatēti DAP izstrādes laikā	2005	Papildinājumu veic Valsts meža dienests un datus nosūta VAS "Latvijas valsts meži"	
4.1.4. Monitoringa ieviešanai			
4.1.4.1. Meža apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings	1. 2008. gadā 2. 2011. gadā 3. 2014. gadā	VAS „Latvijas valsts meži”	Novērtēta atbilstība mērķim 3.2.1.
4.1.4.2. Dabas vērtību monitorings	2014. gadā	VAS „Latvijas valsts meži” sadarbībā ar DAP izstrādātāju	Novērtēta atbilstība mērķim 3.2.2.

4.2. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMU APRAKSTS

Mērķis 3.2.2.1. Nodrošināt egļu jaunaudzū apsaimniekošanu 48ha platībā, panākot lapu koku piemistrojumu ne mazāk kā 30% apmērā.

Apsaimniekošanas pasākumi dabas daudzveidības uzturēšanai vislielākā mērā saistāmi ar optimāla koku sugu sastāva un vecuma struktūras veidošanu DL mežos. Īpaši tas attiecas uz skuju koku kultūrām. Apsaimniekošanas pasākumu izpildes rezultātā sagaidāms, ka ieņēmumi pārsniegs izdevumus tāpēc izmaksas nav norādītas.

Pasākums 4.1.1.1. Kopšanas ciršu veikšana egļu jaunaudzēs 48ha platībā

Skuju koku kultūrās, veicot pamatsugas apsaimniekošanu, nepieciešams panākt lielāku lapu koku piemistrojumu. Apsaimniekošanas pasākumos norādīta kopšanas ciršu izpildes vieta (kvartāls, nogabals), platība, prioritāte un nosacījumi, kas jāņem vērā veicot saimniecisko darbību (skatīt 7. tabulu).

Kopšanas ciršu izpildes prioritārā secība:

1. prioritāte – no 2005. līdz 2008. gadam
2. prioritāte – no 2009. līdz 2012.gadam
3. prioritāte – no 2013. līdz 2015.gadam

Tabula 10. Kopšanas ciršu saraksts un apraksts

Nr. P.k.	Kvartāls	Nogabals	Platība, ha	Sugu sastāvs, vecums	Cirtes veids	Izpildes sezona	Prioritāte	Apsaimniekošanas nosacījumi
1	136	8	7,7	7E28 3E36	Kopšanas cirte	XI līdz III	1	Saglabājama apm. 10m plata necirsta josla gar 6; 7. un 9. nogabalu. Jāsaglabā ceļš cauri nogabalam
2	136	13	9,9	10E33 +Oz31 B26 ats Os31	Kopšanas cirte	XI līdz III	1	Saglabājama apm. 10m plata necirsta josla gar 9. nogabalu. Jāsaglabā ceļš cauri nogabalam. Saglabājams ozolu u.c. lapu koku piemistrojums
3	136	14	2,3	9E25 1B20 +Oz23	Kopšanas cirte	XI līdz III	1	Saglabājam apm. 10m plata necirsta josla gar 7., 11, 12. nogabalu
4	136	16	3,6	10E27 +Oz B ats A15	Kopšanas cirte	XI līdz III	2	Saglabājams ozolu, bērzu un apšu piemistrojums
5	136	17	7,6	10E26 +Os Oz24 ats B16	Kopšanas cirte	XI līdz III	2	Saglabājams ozolu, bērzu un ošu piemistrojums

6	136	19	1,2	10E16 +B9	Kopšanas cirte	XI līdz III	3	
7	137	8	1	5E25 5E31 +B22	Kopšanas cirte	XI līdz III	2	Saglabājamas blīgzņas, bērzi, apses un cietie lapu koki
8	137	13	1,4	10E33 +Oz Os31	Kopšanas cirte	XI līdz III	1	Saglabājama apm. 10m plata necirsta josla gar 10. nogabalu
9	137	15	1,2	10E32 +B30 ats E B82	Kopšanas cirte	XI līdz III	1	
10	138	3	0,6	10E17 ats E 54	Kopšanas cirte	XI līdz III	3	Saglabājamas vecākās egles, īpaši saudzējami cietie lapu koki
11	138	4	5,3	10E24 +E27	Kopšanas cirte	XI līdz III	3	Īpaši saudzējami cietie lapu koki, veco baltalkšņu ieslēgumi
12	138	12	0,9	8E29 2B21	Kopšanas cirte	XI līdz III	1	
13	138	16	1,8	8E31 2E51 ats E B126	Kopšanas cirte	XI līdz III	1	
14	138	21	1,8	7E3B19	Kopšanas cirte	XI līdz III	3	
15	138	24	2,1	9E36 1B26 +Oz34 E44 ats B E76	Kopšanas cirte	XI līdz III	1	Īpaši saudzējami cietie lapu koki

Kopšanas ciršu plānošanā ņemts vērā mežaudzes vecums un konkrētā nogabala atrašanās vieta, kā arī koku sugu sastāvs. Jo lielāks ir skujkoku jaunaudzes vecums, jo ātrāk tajā nepieciešams veikt saimniecisko darbību. Apsaimniekošanai paredzētas tās skujkoku jaunaudzes, kurās egles īpatsvars ir vismaz 8 vienības sugu sastāva formulā. Blakus esošiem nogabaliem apsaimniekošanu vēlams veikt vienlaicīgi, tādējādi mazinot mežsaimniecisko darbu noslodzi DL teritorijā. Izcērtamo koku izvēlē priekšroka dodama eglēm. Ciršana vispirms plānojama blīvajās egļu grupās tā, lai veidotos atvērumi apmēram 20 m diametrā.

Visās mežaudzēs, papildus apsaimniekošanas nosacījumiem, saglabājamas lielākas pameža grupas, iepriekšējo paaudžu koki, kā arī nokaltuši koki un kritālas.

Mērķis 3.2.2.2. Nodrošināt dabisko meža biotopu netraucētu attīstību vismaz 55ha platībā

Pasākums 4.1.1.2. Esošo dabisko meža biotopu saglabāšana vismaz 55 ha platībā un;

Pasākums 4.1.1.3. Dabas daudzveidību uzturošu struktūru veidošana pārējās mežaudzēs

Mežaudzēm apmēram 55ha platībā, kuras šobrīd atbilst dabisko meža biotopu kritērijiem (DMB), tajos esošo vērtību uzturēšanai nav nepieciešama nekāda saimnieciskā darbība (8. tabula).

Mežaudzēm, kas nav skujkoku jaunaudzes, bet šobrīd vēl neatbilst dabisko meža biotopu kritērijiem, tiek plānota apsaimniekošana, ievērojot neiejaukšanās principu. Tas nodrošinātu gan iespējami dažāda vecuma audžu klātbūtni DL teritorijā, gan paaugstināto esošo dabisko meža biotopu stabilitāti un labvēlīgu apstākļu veidošanos sugām, kas atkarīgas no maz pārveidota meža. Paredzams, ka laika

gaitā šīs audzes (dabiskai attīstībai atstājamās audzes - DAA) varētu kļūt par dabiskiem meža biotopiem (skatīt 8. tabulu).

Tabula 11. Dabisko meža biotopu (DMB) un dabiskai attīstībai atstājamo (DAA) audžu saraksts (2003. gada ierīcība)

Kvartāls	Nogabals	Platība, ha	DMB/DAD	Piezīmes
136	1	0,4	DAA	
136	2	0,6	DMB	
136	3	4,2	DMB	
136	4	1,5	DMB	
136	6	3,7	DMB	
136	7	2	DMB	
136	9	2,3	DMB	
136	11	3,5	DMB	
136	12	1,6	DMB	
136	15	2,7	DAA	
137	1	1,2	esošs DMB	Jāpievieno datu bāzei
137	2	2,2	DAA	
137	3	1,4	DAA	
137	5	2,7	DMB	
137	6	0,6	DMB	
137	7	10,4	DMB	
137	9	1,4	DAA	
137	11	0,9	DMB	
137	12	0,9	DMB	
137	14	2,6	DMB	
137	16	1,4	DMB	
138	1	1,2	esošs DMB	Jāpievieno datu bāzei
138	2	0,8	DAA	
138	5	0,1	DMB	
138	6	0,7	DMB	
138	7	2,5	DMB	
138	8	4,2	DMB	
138	9	0,5	DAA	
138	10	0,7	DMB	
138	11	0,6	DMB	
138	13	4,3	DMB	
138	14	1,6	DMB	
138	15	0,7	DMB	
138	19	1,1	DAA	
138	20	0,8	DAA	
138	22	0,7	DAA	
138	23	0,8	DAA	

Mērķis 3.2.2.1. Popularizēt DL esošās dabas vērtības

Pasākums 4.1.2.1. Potenciālo apskates objektu aprakstu ievietošana interneta mājas lapā.

Tā kā šajā apvidū tūrisma infrastruktūras attīstība atrodas sākuma stadijā, DL teritorijā šobrīd netiek plānota tūrisma infrastruktūras attīstība. Tomēr, ņemot vērā teritorijas vērtības, DAP izstrādes laikā ir sagatavoti potenciālo tūrisma objektu apraksti un apmeklēšanas nosacījumi. Apraksti sagatavoti par šādiem objektiem: Purva un meža mozaīka, Slapjš egļu mežs, Melnalkšņu staigānājs, Vecu lapu koku mežs un Pārejas purvs. Šo materiālu paredzēts ievietot interneta mājas lapā.

Pasākums 4.1.2.2. Vajadzības gadījumā informatīvo zīmju izvietošana Annās un tās apkārtnē.

Paredzētas vēlamās vietas, kur tūrisma infrastruktūras attīstības gadījumā būtu jāizvieto informatīvās zīmes par DL "Spinduļu meži". Jāpiezīmē, ka šis pasākums veicams tikai kompleksi ar citiem pasākumiem (tūrisma attīstības plānošanu reģionā kopumā, infrastruktūras attīstīšanu teritorijā ap DL, darbību saskaņošanu ar privāto zemju īpašniekiem un citiem pasākumiem, kas tieši neattiecas uz DL un DAP saturu).

Pasākums 4.1.2.3. Rakstu par DL un tajā esošām dabas vērtībām ievietošana Zaubes pagasta avīzē.

Zaubes pagasta avīzē "Zaubes vēstis" jāievieto aprakstu par DL teritoriju un DAP izstrādes laikā iegūtiem secinājumiem.

Mērķis 3.2.3. Piecu gadu laikā nodrošināt DL atpazīstamību dabā un aktualizēt aizsargājamo mežaudžu sarakstu

Pasākums 4.1.3.1. DL robežu iezīmēšana dabā trīs gadu laikā
Paredzams, ka 2005. un 2006. gadā VAS "Latvijas valsts meži" šajā apsaimniekošanas iecirknī veiks valstij piederošo meža zemju robežu uzmērīšanu un robežstīgu izciršanu. Tādējādi DL robežas būs labi saskatāmas dabā jau tuvāko gadu laikā.

Pasākums 4.1.3.2. Papildinājumu izdarīšana Meža fonda datu bāzē par dabiskajiem meža biotopiem, kuri konstatēti DAP izstrādes laikā

DAP izstrādes laikā tika konstatēti vairāki meža nogabali, kas atbilst dabisko meža biotopu kritērijiem, bet kuriem trūkst attiecīgās aizsardzības pazīmes meža fonda datu bāzē. Nepieciešams pievienot dabiskā meža biotopa pazīmi tabulā norādītajiem (skat. 8. tabulu) nogabaliem.

Mērķis 3.2.4. Meža apsaimniekošanas pasākumu un dabas vērtību monitorings

Pasākums 4.1.4.1. Meža apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings

Meža apsaimniekošanas pasākumu efektivitāte vērtējama 3 etapos – 2008., 2011. un 2014. gadā. Katrā no reizēm jānovērtē, vai notikusi lapu koku sugu īpatsvara palielināšanās skujkoku jaunaudzēs pēc iepriekšējā periodā veiktajām kopšanas cirtēm.

Pasākums 4.1.4.2. Dabas vērtību monitorings

Dabas vērtību – šajā gadījumā sugu un biotopu monitoringu paredzēts veikt 2014. gadā. Minētais monitorings saturiski ietver 3 dažādas aktivitātes:

- 1) Jāapseko DAA nogabalus (skat. 8. tabulu) un jānovērtē, atbilstoši DMB metodikai, vai tajos nav atrodamas dabisko mežu biotopu indikatorsugas un biotopu speciālistu sugas;
- 2) Jānovērtē nometnieku putnu sugu (dzeņi, plēsēji) skaitu un dažādību pavasara - vasaras sezonā;
- 3) Jānovērtē, kādi procesi ietekmējuši esošos dabiskos meža biotopus (vējgāzes, kukaiņi, appludinājums).

Atbilstoši monitoringa rezultātiem, jāizvērtē dabas aizsardzības plānā paredzēto pasākumu efektivitāti un, nepieciešamības gadījumā, jāparedz apsaimniekošanas pasākumu izmaiņas nākamā perioda plānam.

V DAĻA. PLĀNA IEVIEŠANA UN ATJAUNOŠANA

5.1. Plāna ieviešanas praktiskie aspekti

Dabas aizsardzības plānu ievieš VAS "Latvijas valsts meži", sadarbojoties ar Dabas Aizsardzības pārvaldi. Plāna ieviešana jāuzsāk pēc plāna apstiprināšanas.

5.2. Plāna atjaunošana

Dabas lieguma "Spinduļu meži" dabas aizsardzības plāns izstrādāts desmit gadiem. Tas nozīmē, ka plāns jāpārskata un jāatjauno desmit gadus pēc tā apstiprināšanas, proti, 2015. gadā. Plāna atjaunošana veicama pusgada laikā pēc esošā plāna termiņa izbeigšanās. Neparedzamu apstākļu dēļ plānu var atjaunot arī pirms noteiktā termiņa.

PIELIKUMI

1. Darba grupas sanāksmes protokoli
 - 1.1.pielikums. Informatīvās sanāksmes dalībnieku saraksts un protokols
 - 1.2.pielikums. Rīkojums par dabas lieguma "Spinduļu meži" dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupu
 - 1.3.pielikums. Pirmās uzraudzības grupas sanāksmes dalībnieku saraksts un sanāksmē izskatīto jautājumu kopsavilkums
 - 1.4.pielikums. Otrās uzraudzības grupas sanāksmes dalībnieku saraksts un sanāksmē izskatīto jautājumu kopsavilkums
 - 1.5.pielikums. Noslēguma uzraudzības grupas sanāksmes dalībnieku saraksts un sanāksmē izskatīto jautājumu kopsavilkums
2. Retās un aizsargājamās sugas un biotopi
 - 2.1.pielikums. Aizsargājamo putnu sugu izplatības areālu karte dabas liegumā "Spinduļu meži"
 - 2.2.pielikums. Aizsargājamo augu sugu izplatības areālu karte dabas liegumā "Spinduļu meži"
 - 2.3.pielikums. Aizsargājamo biotopu izplatības karte dabas liegumā "Spinduļu meži"
3. Apsaimniekošanas pasākumi
 - 3.1.pielikums. Apsaimniekošanas pasākumu karte dabas liegumā "Spinduļu meži"
 - 3.2.pielikums. Informējošo zīmju izvietojums par dabas liegumu "Spinduļu meži"
4. Apsaimniekošanas un izmantošanas noteikumi
 - 4.1.pielikums. Vispārējo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izmantošanas un apsaimniekošanas noteikumu panti, kuri attiecas uz dabas liegumiem

1.1. PIELIKUMS. Informatīvās sanāksmes dalībnieku saraksts un protokols

Zaubes pagasta padome
2004. gadā 15. jūnijā

Sākums: plkst. 10.20

Piedalās: Latvijas ornitoloģijas biedrības (LOB) pārstāvis Mārtiņš Lūkins, Zaubes pagasta priekšsēdētājs Valdis Lācis, Cēsu virsmežniecības Nītaures mežniecības mežzinis Normunds Knēts, VAS "LVM" iecirkņa vadītājs Guntars Brēmanis, VAS "Latvijas valsts meži" Rietumvidzemes mežsaimniecības. vides speciāliste Laila Šestakovska, Dabas aizsardzības pārvaldes vecākā referente Gundega Freimane.

Sanāksmi vada: LOB pārstāvis un Dabas aizsardzības plāna (DAP) izstrādātājs Mārtiņš Lūkins

Protokolē: Margarita Miķelsone

Sanāksmi atklāj un ziņo Mārtiņš Lūkins

VAS "LVM" ir pasūtījusi Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas lieguma "Spinduļu meži" DAP izstrādi. Teritorija nominēta iekļaušanai Natura 2000 tīklā, pamatojoties teritorijā esošajiem aizsargājamiem biotopiem. DAP izstrāde tiks pabeigta līdz šā gada novembrim. Tiek aktualizēts jautājums - vai apsaimniekošana paredzēta uz 10 vai 15 gadiem.

Tiek apzināti plāna izstrādes etapi:
nepieciešamās informācijas savākšana;
aprakstošās daļas un lauka pētījuma veikšana;
plāna pabeigšana un saskaņošana pagasta pašvaldībā.

Nepieciešamo izpētes darbu veikšana
Ziņo Mārtiņš Lūkins

Izpētes darbi:

1. Apdraudēto putnu sugu (trīspirkstu dzenis, baltmugurdzenis, melnais stārķis u.c.) skaita novērtējums teritorijā;
2. Noteiktu sugu grupu (augi) inventarizācija pārmitrajos mežos un nemeža zemēs;
3. *Tiroles* purva hidroloģiskā režīma atjaunošanas iespēju izpēte;
4. Iepriekšējo mežsaimnieciskās darbības negatīvo ietekmju novērtējums un pasākumu plāns to novēršanai.
5. Meža nogabali, kas nav bijuši nocirsti vai nolīsti pēdējo gadsimtu laikā

Notiks meža ierīcības materiālu analīze, kā arī tiks sniegtas rekomendācijas katra meža nogabala apsaimniekošanai, vēlāk šo informāciju izsūtīt visiem apsaimniekotājiem.

Darba grupa (eksperti):

Mārtiņš Lūkins- plāna redaktors;
Liene Salmiņa- auzi, pārmitrās meža ekosistēmas;
Madaras Bergmanis- putni;
Rolands Lebus- hidroloģija, saimnieciskās ietekmes.

Dažādi

Tiek apzinātas apkārtējās teritorijas, kas nav iekļautas dabas lieguma "Spinduļu meži" teritorijā, bet ir vietējas nozīmes dabas liegums, kurus neietver "Natura 2000".

Saimnieciskā darbība Spinduļu mežā:

Jautājumi par kopšanas cirtēm. Iesakot tās kā nepieciešamas, ja tas ir ekonomiski izdevīgi.

Medības netiek ierobežotas, saglabājot iepriekšējos noteikumus.
Ieteikums ierobežot bebru izplatību.

Gundega Freimane izklāsta likumdošanā noteikto procedūru plāna izveidei:

- Procedūra paredz, ka jāizveido uzraudzības grupa, kas darbosies arī kā informatīvais kanāls, kas sanāk 2-3x gadā. Plāna izstrādātājs izsūta sagatavotos materiālus uzraudzības grupas locekļiem 1 nedēļu pirms kārtējās sanāksmes.
- Izstrādājot dabas aizsardzības plānu, iespējams paredzēt zonējumu ar dažādas stingrības pakāpes apsaimniekošanas režīmiem, atkarībā no dabas vērtībām un to apdraudējuma.
- Plānam ir rekomendējošs spēks, taču ir nepieciešams izstrādāt arī individuālos aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumu projektu, kas tiks apstiprināts MK un kam būs likuma spēks.
- Plānu nepieciešams saskaņot ar pagasta padomi. Pagasta padomes lēmuma izrakstu no sēdes protokola pievieno dabas aizsardzības plānam.
- Ja radīsies nepieciešamība un interese no iesaistītām pusēm t.sk. vietējās sabiedrības, plānu var nodot sabiedriskai apspriešanai.

Mārtiņš Lūkins apskata jautājumu par jaunaudzū un vidēja vecuma audžu kopšanu.

Tiek apspriestas dabas lieguma iespējamo robežu apzīmēšana:

Tiek apskatīts jautājums par zīmju izvietojumu uz ceļiem un teritorijas robežu marķēšanu iztīrot stigas.

Tiek atzīmēts, ka viena no plāna sadaļām paredz robežu sakārtošanu.

Apspriež dabas takas iespējamo izveidi. Tajā pat laikā atzīstot par primāru dabas vērtību saglabāšanu. Taku iespējams vēlēsies veidot kāds kaimiņzemju privātīpašnieks, kam zeme atrodas blakus liegumam Annas muižā. Takas izveide būtu jāiekļauj plānā, ja tuvumā esošie īpašnieki uzskatīs, ka tas nepieciešams.

Atkārtoti tiek aktualizēts jautājums par aizsargājamās teritorijas kopšanu: Jānorāda plānā, kurā vietā un kā veicama koku ciršana; M. Lūkins uzsver, ka meža ciršanu nevarēs izpildīt klasiskajā mežsaimniecības izpratnē.

Informatīvās sanāksmes beigas: 11. 30

Sanāksmes vadītājs:

Protokolēja

M. Lūkins

M. Miķelsone

1.2. PIELIKUMS. Rīkojums par dabas lieguma "Spinduļu meži" dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupu

LATVIJAS REPUBLIKAS
VIDES MINISTRIJA

DABAS AIZSARDZĪBAS PĀRVALDE

Eksporta iela 5, Rīga, LV-1010, tālr. 7509545, fakss 7509544, e-pasts:
dap@dap.gov.lv

RĪKOJUMS

Rīgā

05.07.2004.

Nr. 31

Par dabas lieguma „Spinduļu meži” dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupu

Lai nodrošinātu dabas lieguma „Spinduļu meži” dabas aizsardzības plāna izstrādi atbilstoši Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 2002. gada 4. jūlija rīkojumam Nr. 120 "Par ieteikumiem dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai", izveidoju projekta uzraudzības grupu šādā sastāvā:

Valdis Lācis, Zaubes pagasta padomes priekšsēdētājs;

Inese Bortiņa, Zaubes pamatskolas bioloģijas skolotāja;

Eduards Baltmanis, Valmieras Reģionālās vides pārvaldes Cēsu daļas inspektors;

Laila Šestakovska, VAS "Latvijas valsts meži" Rietumvidzemes mežsaimniecības vides speciāliste;

Guntars Brēmanis, VAS "Latvijas valsts meži" Rietumvidzemes mežsaimniecības 10. Vēru iecirkņa vadītājs;

Druvis Melderis, Valsts meža dienesta Cēsu virsmežniecības inženieris vides aizsardzības jautājumos;

Normunds Knēts, Valsts meža dienesta Cēsu virsmežniecības Nītaures mežniecības mežzinis;

Gundega Freimane, Dabas aizsardzības pārvaldes Sugu un biotopu daļas vecākā referente.

Direktors

R. Auziņš

G. Freimane, 7509765

Izsūtīt: lietā, V. Lācim, I. Bortiņai, E. Baltmanim, L. Šestakovskai, G. Brēmanim, D. Melderim, N. Knētam, G. Freimanei.

1.3. PIELIKUMS. Pirmās uzraudzības grupas sanāksmes dalībnieku saraksts un sanāksmē izskatīto jautājumu kopsavilkums

Zaubes pagasta padome

2004. gada 16. augustā.
Sākums plkst. 10.05.

Piedalās:

Mārtiņš Lūkins: Latvijas ornitoloģijas biedrības (LOB) pārstāvis – plāna redaktors;
Valdis Lācis - Zaubes pagasta priekšsēdētājs;
Inese Bortīņa - Zaubes pamatskolas bioloģijas skolotāja;
Gundega Freimane - Dabas aizsardzības pārvaldes vecākā referente;
Normunds Knēts - Cēsu virsmežniecības Nītaures mežniecības mežzinis;
Guntars Brēmanis - VAS "LVM" Vēru iecirkņa vadītājs;
Druvis Meldris - Cēsu virsmežniecības inženieris ekologs.

Gundega Freimane iepazīstina ar uzraudzības komitejas sēdes dalībniekiem un aicina Mārtiņu Lūkinu atskaitīties par padarīto.

Mārtiņš Lūkins ziņo par dabas lieguma plāna 1. etapa rezultātiem.

- Izsaka priekšlikumu apvienot 1.4. un 2. punktu.
- Ir vienojies ar Gundaru Brēmani par meža apsaimniekošanas pasākumu tabulas izstrādi.
- Vienojas ar DL kartēm iepazīstināt uzraudzības komiteju nākamajā sēdē.
- Ziņo sīkāk par DL plāna 1. un 2. punktu izstrādes gaitu un ekspertu paveikto

Gundega Freimane jautā par DL teritorijas dabas aizsardzības vērtībām

Mārtiņš Lūkins atbild, ka tā ir mežu ainavas mozaīka un tur esošā flora un fauna.

Gundega Freimane uzsver, ka svarīgi, lai dažādu ekspertu prasības nebūtu savstarpējā konfliktā. Gundega Freimane iesaka plānā:

- minēt blakus teritorijās paredzētos aizsardzības pasākumus;
- Definēt skaidrus teritorijas saglabāšanas mērķus
- Plānam pievienot aizsargājamo augu un biotopu karti
- Pievienot sekojošas tabulas: putnu, augu sugu un biotopu saraksts ar nozīmīgumu LR un ES likumdošanā, dabas aizsardzības pasākumu tabulu norādot pasākuma prioritāti.

Uzraudzības komiteja vienojas ka:

- DL plāna sabiedriskā apspriešana nav nepieciešama.
- Nepieciešamības gadījumā dabā var izvietot DL informatīvās zīmes

Uzraudzības komiteja vienojas par nākamo sēdi 24.09 plkst 10.00, kad apspriedīs DL plāna pilnu 1. redakciju.

Sanāksmes vadītāja

G. Freimane

Protokolēja

E. Lūkina

1.4. PIELIKUMS. Otrās uzraudzības grupas sanāksmes dalībnieku saraksts un sanāksmē izskatīto jautājumu kopsavilkums

Zaubes pagasta padome

2004. gada 24. septembrī.

Sākums plkst. 10.05.

Piedalās:

Mārtiņš Lūkins: Latvijas ornitoloģijas biedrības (LOB) pārstāvis – plāna redaktors;

Gundega Freimane - Dabas aizsardzības pārvaldes vecākā referente;

Laila Šestakovska – VAS "LVM" Rietumvidzemes mežsaimniecības vides speciāliste

Normunds Knēts - Cēsu virsmežniecības Nītaures mežniecības mežzinis;

Guntars Brēmanis - VAS "LVM" Vēru iecirkņa vadītājs;

Druvis Meldris - Cēsu virsmežniecības inženieris ekoloģs.

Mārtiņš Lūkins iepazīstina ar dabas aizsardzības plānā paveikto un piedāvā klātesošiem aplūkot sagatavotās kartes.

Gundega Freimane iepazīstina klātesošos ar dabas aizsardzības plānā izdarāmiem labojumiem ievada, kopsavilkuma, teritorijas apraksta un vērtējuma nodaļās. Tie pārrunāti labākie varianti, lai tekstā iekļautu tabulas veidā informāciju par teritorijā sastopamām dabas vērtībām; atsevišķās vietās tiek nolemts mainīt apraksta struktūru, pārceļot atsevišķas daļas uz citām nodaļām plānā. Uzsvērta nepieciešamība apsaimniekošanas mērķos norādīt arī putnus kā aizsargājamo dabas vērtību šajā teritorijā.

Klātesošie diskutē par teritorijas robežu plānu un tā noformējumu. Tiek panākta vienošanās, ka plānā tiks ievietota robežu shēma un robežu apraksts, norādot iekļautos meža kvartālus un meža nogabalus. Jautājuma precizēšanai tiek ieteikts kontaktēties ar Dabas aizsardzības pārvaldes kartogrāfu.

Klātesošie diskutē par prezentēto karšu noformējumu. Tiek piedāvāti dažādi papildinājumi un vēlami labojumi DAP kartēm.

Turpmākā diskusijā M. Lūkins izklāsta apsaimniekošanas pasākumu būtību un klātesošie pārrunā ar to saistītos ieviešanas jautājumus.

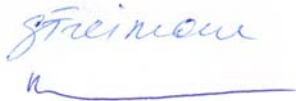
Tiek pārrunāti ar apsaimniekošanas pasākumu un dabas vērtību monitoringu saistītie jautājumi.

Klātesošie vienojas, ka līdz oktobra otrajai nedēļai nepieciešami 2 pabeigti DAP eksemplāri – viens Dabas aizsardzības pārvaldei, bet otrs VAS "Latvijas Valsts meži" darbiniekiem. Pārējie klātesošie saņems DAP elektroniskā formātā. Papildus tam klātesošie vienojas izskatīt arī apsaimniekošanas plānu vietējas nozīmes DL "Amatas paleja". Klātesošie vienojas, ka DAP jāierosina izskatīt nākamajā pagasta padomes sēdē š.g. 20. oktobrī

Nolemts, ka noslēguma uzraudzības grupas sēde notiks 26.10.2004. plkst. 10.00 Zaubes PP telpās.

Sēdes noslēgums plkst. 11.40

Sanāksmes vadītāja
Protokolēja

G. Freimane
M. Lūkins

1.5. PIELIKUMS. Noslēguma uzraudzības grupas sanāksmes dalībnieku saraksts un sanāsmē izskatīto jautājumu kopsavilkums un pielikums sanāksmes protokolam.

Zaubes pagasta padome

2004. gada 26. oktobrī.
Sākums plkst. 10.15.

Piedalās:

Mārtiņš Lūkins, Latvijas ornitoloģijas biedrības (LOB) pārstāvis – plāna redaktors;
Gundega Freimane, Dabas aizsardzības pārvaldes vecākā referente;
Laila Šestakovska, VAS "LVM" Rietumvidzemes mežsaimniecības vides speciāliste;
Eduards Baltmanis, Valmieras Reģionālās vides pārvaldes Cēsu daļas inspektors;
Guntars Brēmanis - VAS "LVM" Vēru iecirkņa vadītājs;
Druvis Meldris - Cēsu virsmežniecības inženieris ekoloģs.

Mārtiņš Lūkins atbild uz G. Brēmaņa jautājumiem par DAP apsaimniekošanas pasākumu daļu un kopšanas ciršu izpildes jautājumiem.

D. Melderis jautā par dabisko meža biotopu kartiņu informācijas ievadīšanu datu bāzē. M. Lūkina informē, ka kartiņas ir aizpildītas.

Gundega Freimane iepazīstina klātesošos ar dabas aizsardzības plānā izdarāmiem labojumiem kopsavilkuma daļā, kur nepieciešams detalizētāk atspoguļot dabas aizsardzības plāna saturu. Nepieciešams plānā attiecīgajā sadaļā norādīt dabas lieguma kodu un tipu, kā arī izdarīt atsevišķus labojumus teritorijai saistošās likumdošanas nodaļā. Tiek pārrunāti izvirzītie ilgtermiņa mērķi, uzsverot nepieciešamību skaidrāk noformulēt mērķi B. Apsaimniekošanas pasākumu nodaļā jāuzraksta kāpēc netiek norādītas apsaimniekošanas pasākumu izmaksas.

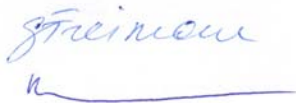
Uzraudzības grupas dalībnieki vienojās, ka pielikumiem būtu nepieciešami nelieli labojumi kartēm.

Tiek pārrunāts, ka papīra formātā nepieciešami 12 DAP eksemplāri.

Uzraudzības grupas dalībnieki ar saviem parakstiem apstiprina, ka tikuši iesaistīti dabas aizsardzības plāna izstrādē, regulāri informēti par plāna izstrādes gaitu un uzklausi sakarā ar ieteikumiem dabas aizsardzības plānam.

Sanāksmes noslēgums 12.30

Sanāksmes vadītāja
Protokolēja

G. Freimane
M. Lūkins

Pielikums dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupas pēdējās sēdes protokolam.

Dabas aizsardzības plāns izstrādāts īpaši aizsargājamai dabas teritorijai
Dabas liegumam "Spinduļu meži"

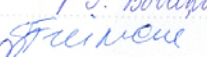
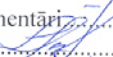

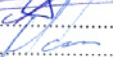

Uzraudzības grupas sēde notiek 2004. gada 26. oktobrī

Uzraudzības grupas locekļi:

1. Inese Bortiņa, Zaubes pamatskolas bioloģijas skolotāja;
2. Gundega Freimane, Dabas aizsardzības pārvaldes Sugu un biotopu daļas vecākā referente;
3. Laila Šestakovska, VAS "Latvijas valsts meži" Rietumvidzemes mežsaimniecības vides speciāliste;
4. Eduards Baltmanis, Valmieras Reģionālās vides pārvaldes Cēsu daļas inspektors;
5. Guntars Brēmanis, VAS "Latvijas valsts meži" Rietumvidzemes mežsaimniecības 10. Vēru iecirkņa vadītājs;
6. Normunds Knēts, Valsts meža dienesta Cēsu virsmežniecības Nītaures mežniecības mežzinis;
7. Valdis Lācis, Zaubes pagasta padomes priekšsēdētājs;
8. Druvis Melderis, Valsts meža dienesta Cēsu virsmežniecības inženieris vides aizsardzības jautājumos.

Ar šo uzraudzības grupas locekļi apstiprina, ka tikuši iesaistīti dabas aizsardzības plāna izstrādē, regulāri informēti par plāna izstrādes gaitu un uzklausi sakarā ar ieteikumiem dabas aizsardzības plānam.

Apstiprinu, ka dabas aizsardzības plāns izstrādāts saskaņā ar vides ministra rīkojumu Nr.120 (04.07.2002.) "Par ieteikumiem dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai".

1. / I. Bortiņa / (uzraksts, paraksta atšifrējums)
2. / G. Freimane /
3. / L. Šestakovska /
4. / E. Baltmanis /
5. / G. Brēmanis /
6. / N. Knēts /
7. / V. Lācis /
8. / D. Melderis /

1.6. PIELIKUMS. Zaubes pagasta padomes lēmums par dabas aizsardzības plāna apstiprināšanu dabas liegumam "Spinduļu meži"

LATVIJAS REPUBLIKAS
CĒSU RAJONS
ZAUBES PAGASTA PADOME

Reģistrācijas numurs 90000030860, "Saulgrieži", Zaubē pagasts, Zaube, Cēsu rajons,
Norēķinu reģins LV18UNLA0004011130125, LV 4113. telefoni: priekšsēdētājam 4145390,
Unibankas Cēsu filiāle, 9474087, sekretārei 4145583, fakss 4145583,
kods UNLALV 2X0004 e-pasts: zaube @ hawk.lv

L Ē M U M S

Cēsu rajona Zaubes pagastā

2004.gada 20.oktobrī

Nr.13

10.Par dabas lieguma „Spinduļu mežs” dabas aizsardzības plāna akceptēšanu.

Padome konstatē:

- Zaubes pašvaldībā ir iesniegts VAS „Latvijas valsts meži” pasūtītais un Latvijas ornitoloģijas biedrības izstrādātais dabas lieguma „Spinduļu mežs” dabas aizsardzības plāns laika periodam no 2005.gada līdz 2014.gadam.
- Dabas aizsardzības plāns izstrādāts atbilstoši LR likumam „Par pašvaldībām”, LR MK 1999.gada 15.jūnija noteikumiem Nr.212”Noteikumi par dabas liegumiem”, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 2002.gada 04.jūlija rīkojumam Nr.120 „Par ieteikumiem dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai”.

Pamatojoties uz augstāk minēto, padome, balsojot atklāti, ar 5 balsīm „par”, „atturas” nav, „pret” nav, **n o l e m j:**

Akceptēt dabas lieguma „Spinduļu meži”, kurš atrodas Cēsu rajona Zaubes pagastā, dabas aizsardzības plānu laika periodam no 2005.gada līdz 2014.gadam.

Pagasta padomes pieņemtais administratīvais akts stājas spēkā piecu dienu laikā no tā pieņemšanas dienas.

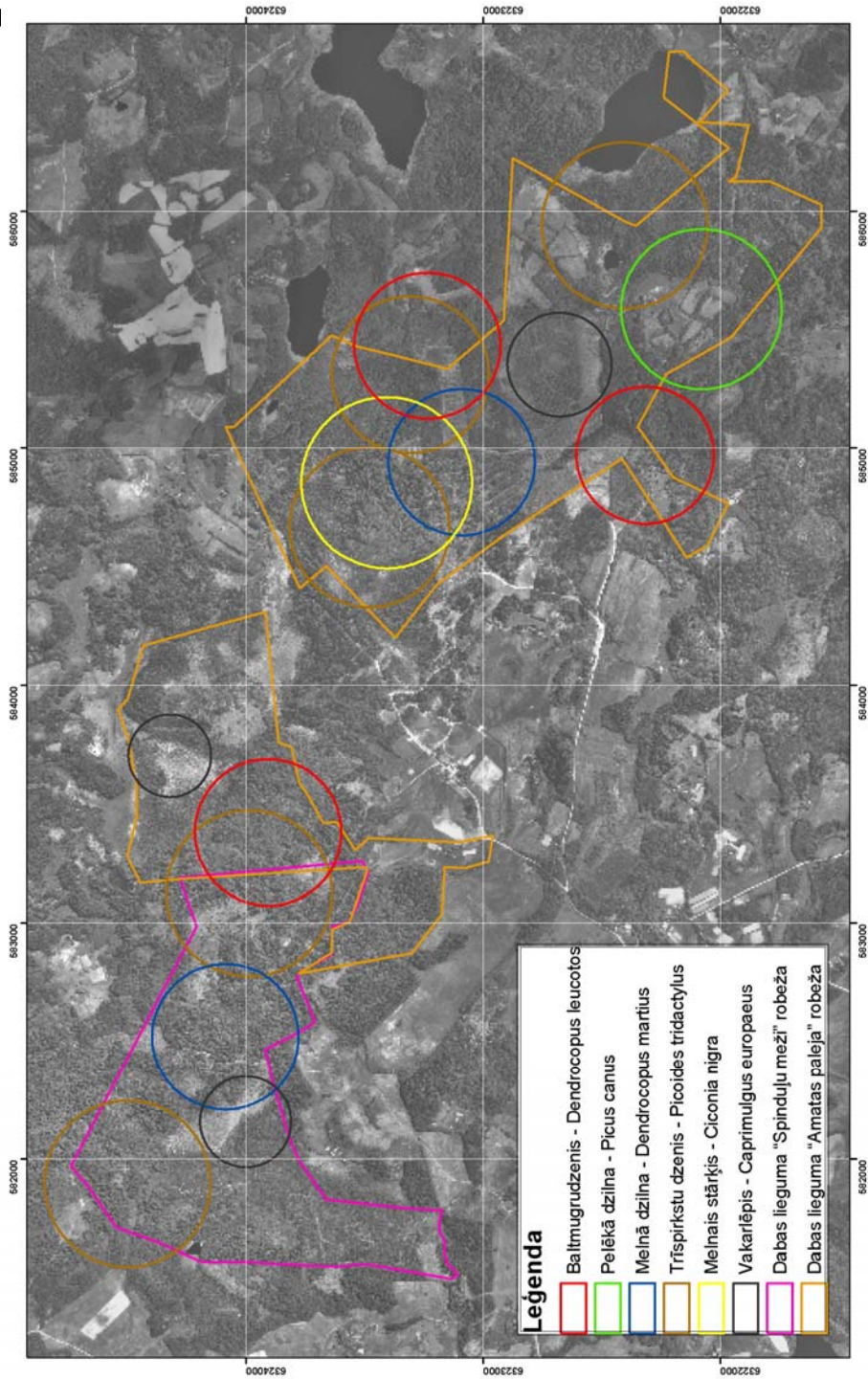
Pamatojoties uz LR „Administratīvā procesa likuma” 79.panta 1.daļu, prasītājam ir tiesības pagasta padomes pieņemto administratīvo aktu apstrīdēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas Administratīvajā rajona tiesā.

Padomes priekšsēdētājs

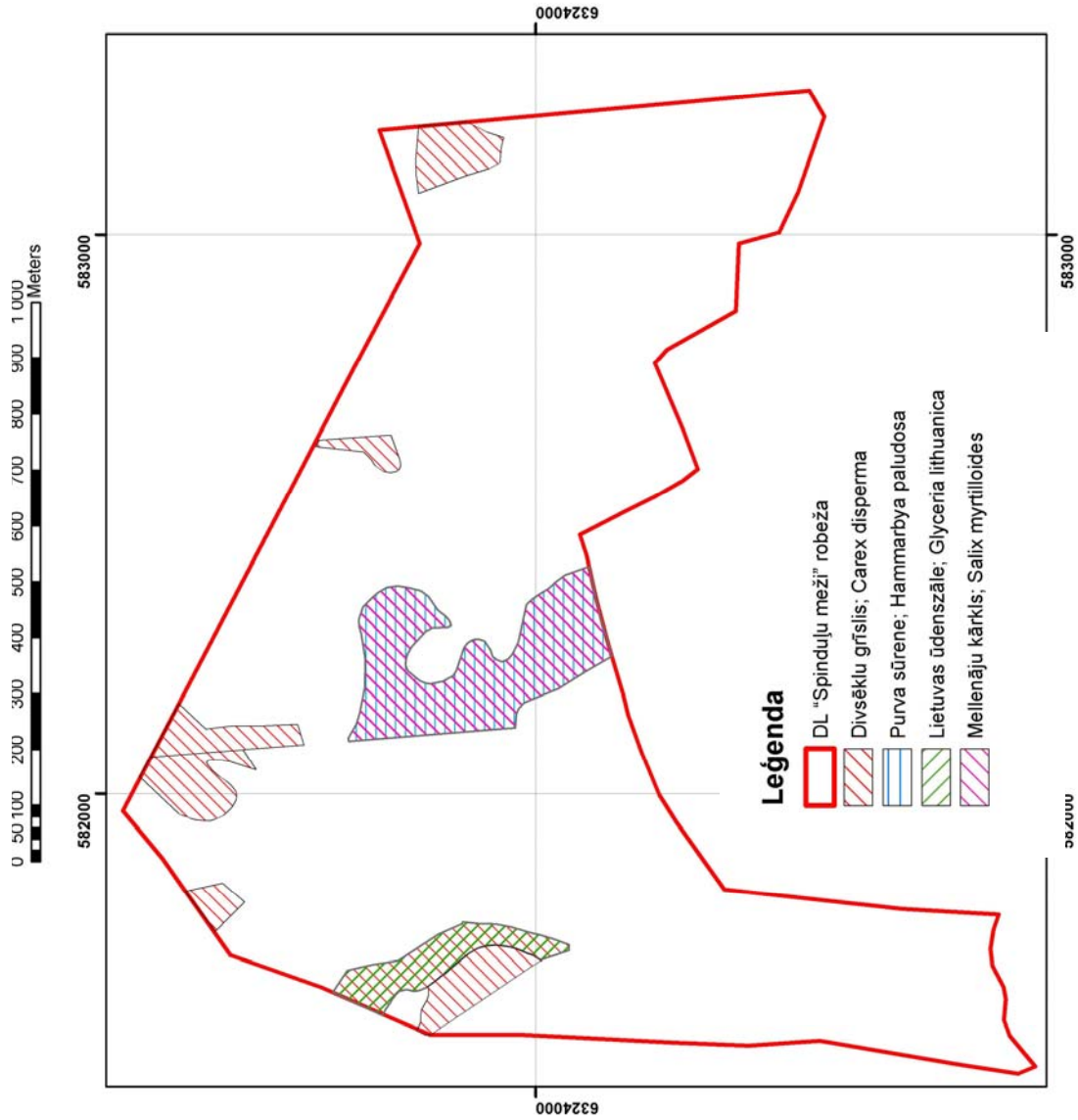

V.Lācis

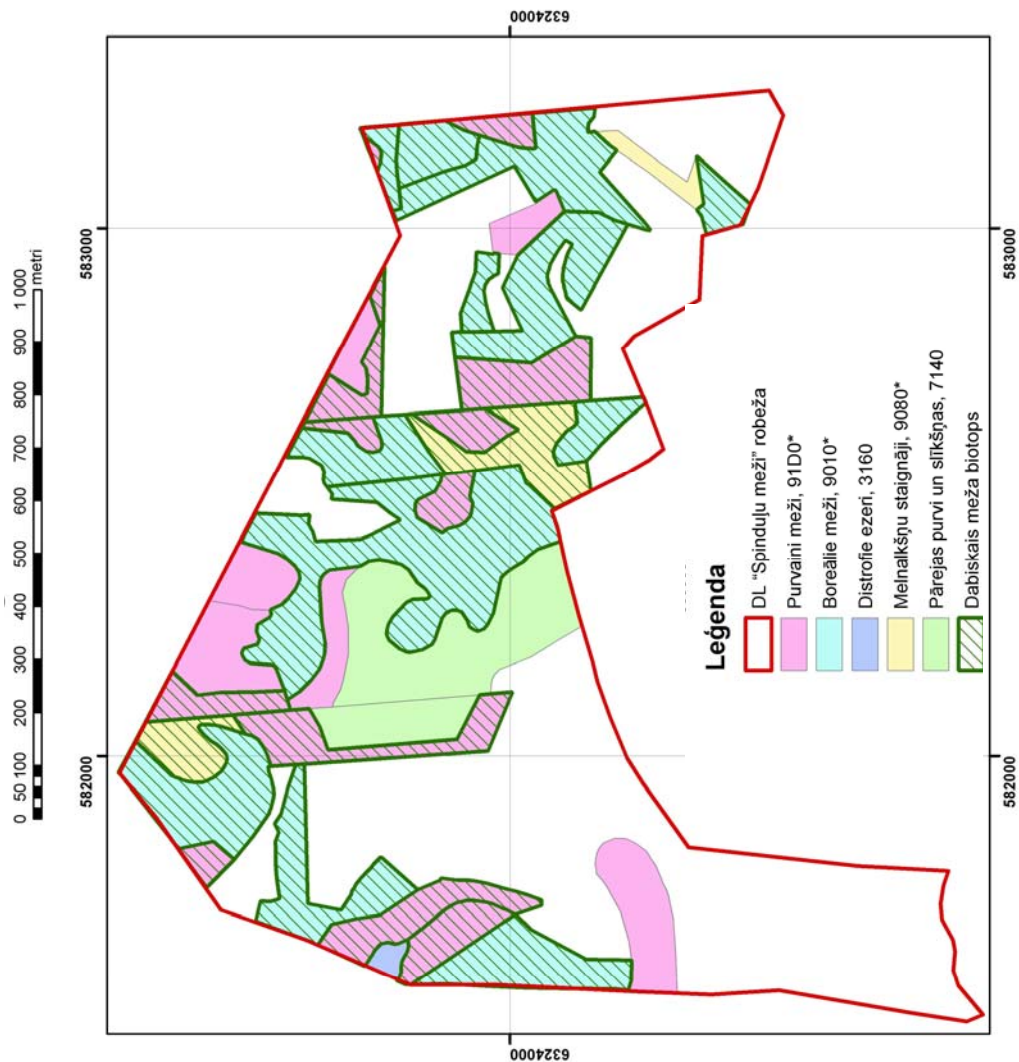
2.1. PIELIKUMS. Aizsardzājamo putnu suu izplatības areālu karte dabas lieg

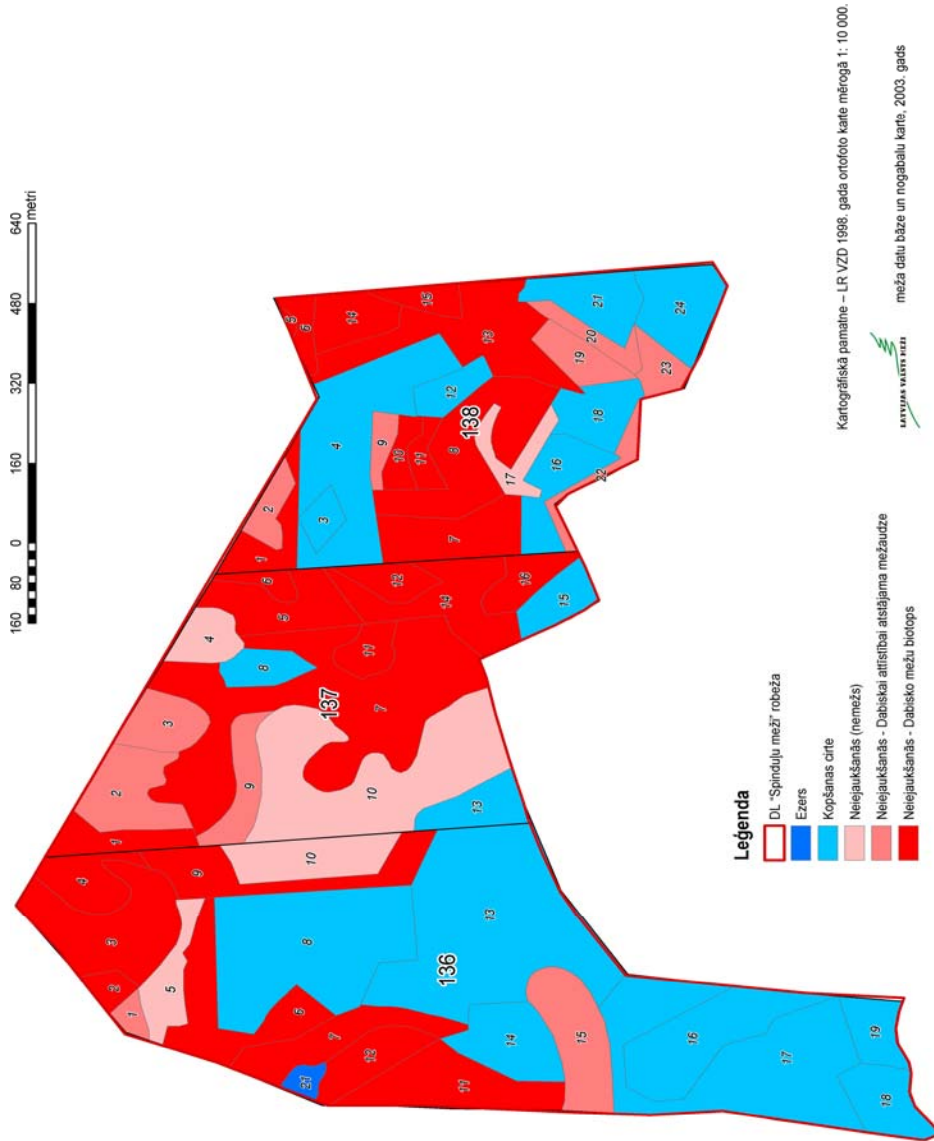
2.2. PIELIKUMS. Aizsargājamo augu sugu izplatības areālu karte dabas liegumā "Spinduļu meži"

2.3. PIELIKUMS. Aizsargājamo biotopu izplatības karte dabas liegumā "Spinduļu meži"

3.1. PIELIKUMS. Apsaimniekošanas pasākumu karte dabas liegumā "Spindļu meži"

3.2. PIELIKUMS. Informējošo zīmju izvietojums par dabas liegumu "Spinduļu meži"

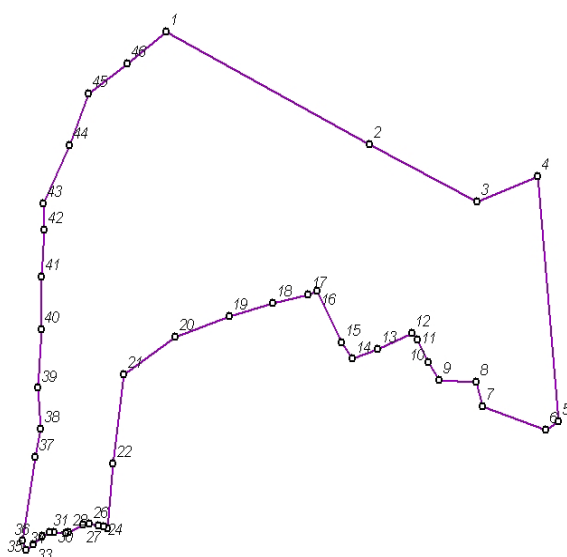
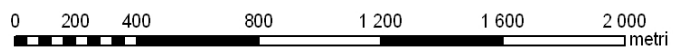
Informējošo zīmju izvietojums par dabas liegumu "Spinduļu meži"

Apzīmes kartē:

1. Dabas liegums "Spinduļu meži" attālums, km ar precizitāti līdz 100m
2. Dabas liegums "Spinduļu meži" attālums, km ar precizitāti līdz 100m
3. Dabas liegums "Spinduļu meži" attālums, km ar precizitāti līdz 100m
4. Dabas liegums "Spinduļu meži" attālums, km ar precizitāti līdz 100m
5. Informatīvā zīme īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apzīmēšanai

3.3. PIELIKUMS. Dabas lieguma "Spinduļu meži" robežu shēma un robežu apraksts ar punktu koordinātām LKS 92 sistēmā un tekstuālais robežu apraksts

Kartogrāfiskā pamatne – LR VZD 1998. gada ortofoto karte mērogā 1: 10 000.

meža datu bāze un nogabalu karte, 2003. gads

Nr. P.k.	X	Y
1	581971	6324739
2	582637	6324385
3	582988	6324204
4	583187	6324283
5	583254	6323510
6	583213	6323483
7	583006	6323560
8	582985	6323637
9	582864	6323642
10	582830	6323697
11	582793	6323768
12	582774	6323789
13	582662	6323740
14	582579	6323710
15	582545	6323759
16	582465	6323922
17	582435	6323911
18	582320	6323885
19	582176	6323843
20	582001	6323778
21	581832	6323660
22	581796	6323379
23	581777	6323173
24	581766	6323179
25	581748	6323183
26	581719	6323187
27	581697	6323186
28	581652	6323163
29	581642	6323160
30	581605	6323163
31	581589	6323163
32	581564	6323152
33	581535	6323124
34	581512	6323107
35	581512	6323107
36	581499	6323134
37	581540	6323399
38	581558	6323488
39	581550	6323617
40	581561	6323802
41	581563	6323968
42	581570	6324114
43	581569	6324198
44	581653	6324381
45	581715	6324545
46	581843	6324638

Kvartāls ⁸	Nogabals	Platība, ha ⁹
136	1;2;3;4;5;6;7;8;9;10;11;12;13;14;15;16;17;18;19;20;21	60,6
137	1;2;3;4;5;6;7;8; 9;10;11;12;13;14;15;16;17	37,9
138	1;2;3;4;5;6;7;8;9;10;11;12;13;14;15;16;17;18;19;20;21;22;23;24;25	36,5

⁸ Kvartālu un nogabalu numerācija atbilstoša 2003. gada valsts meža ierīcības datiem

⁹ Veicot zemes robežu instrumentālo uzmērīšanu platība var tikt precizēta

4.1. PIELIKUMS. Vispārējo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izmantošanas un apsaimniekošanas noteikumu pantī, kuri attiecas uz dabas liegumiem

22.07.2003
Rīgā

Noteikumi nr. 415

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi

Grozījumi: MK
26.10.2004. not. nr.898 (L.V., 2.nov., nr.173)

(prot. Nr.41 37.§)

Izdoti saskaņā ar likuma
"Par īpaši aizsargājamām
dabas teritorijām"

[14.panta otro daļu](#) un [16.pantu](#)

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (turpmāk – aizsargājamās teritorijas) vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbības veidus aizsargājamās teritorijās, kā arī aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību.

2. Noteikumus piemēro tiktāl, ciktāl tie nav pretrunā ar aizsargājamo teritoriju individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem. Aizsargājamās teritorijās ir spēkā arī citos normatīvajos aktos noteiktās vides aizsardzības prasības.

3. Aizsargājamās teritorijas dabā apzīmē ar speciālām informatīvām zīmēm, kuru paraugs un lietošanas kārtība noteikti šo noteikumu 1.pielikumā. Informatīvo zīmju izveidošanu (sagatavošanu) un izvietojumu nodrošina aizsargājamās teritorijas administrācija vai, ja tādas nav, attiecīgā pašvaldība sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi.

4. Aizsargājamās teritorijās aizliegts:

4.1. ierīkot jaunus atkritumu poligonus un izgāztuves;

4.2. (svītrots ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898);

4.3. bez attiecīgas atļaujas vai iepriekšējas rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi:

4.3.1. veikt darbības, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu;

4.3.2. veikt arheoloģiskās izpētes darbus;

4.3.3. izsniegt zemes dzīļu izmantošanas atļauju (licenci).

5. Ja par vides aizsardzību atbildīgā valsts vai pašvaldības institūcija atbilstoši tās kompetencei pieņem pārvaldes lēmumu, ka kādai darbībai ir vai var būt būtiska negatīva ietekme uz aizsargājamo teritoriju, tās ekosistēmām vai dabas procesiem tajā, vai darbība ir pretrunā ar aizsargājamās teritorijas izveidošanas un aizsardzības mērķiem un uzdevumiem, šo darbību veikt aizliegts.

6. Zemes īpašniekiem (lietotājiem) aizliegts savā īpašumā (lietojumā) ierobežot apmeklētāju pārvietošanos pa ceļiem, takām, ūdenstecēm un ūdenstīpēm, kas norādīti attiecīgās aizsargājamās teritorijas dabas aizsardzības plānā (turpmāk – dabas aizsardzības plāns) un paredzēti aizsargājamās teritorijas apskatei.

7. Jebkāda veida reklāma dabas rezervātos, dabas liegumos, dabas parkos, kā arī nacionālo parku un biosfēras rezervātu dabas lieguma zonās dabā izvietojama pēc saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898)

8. Informāciju par aizsargājamās teritorijas īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm un īpaši aizsargājamiem biotopiem drīkst izplatīt tikai ar attiecīgās aizsargājamās teritorijas administrācijas vai, ja tādas nav, ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju.

V. Dabas liegumi

16. Dabas liegumu teritorijā aizliegts:

16.1. veikt jebkādas darbības, par kurām saskaņā ar šo noteikumu 5.punktu pieņemts lēmums, ka tām ir vai var būt:

16.1.1. būtiska negatīva ietekme uz dabiskajiem biotopiem, savvaļas dzīvnieku, augu un sēņu sugām un to dzīvotnēm vai savvaļas dzīvnieku populāciju vairošanos, atpūtu un barošanos, kā arī pulcēšanos migrācijas periodā;

16.1.2. negatīva ietekme uz īpaši aizsargājamiem biotopiem, īpaši aizsargājamām sugām un to dzīvotnēm;

16.2. pārvietoties ar ūdens motocikliem un motorjahtām, izņemot valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu pārvietošanos, pildot dienesta pienākumus;

16.3. lietot ūdensputnu medībās šāviņus, kas satur svinu;

16.4. pļaut virzienā no lauka malām uz centru;

16.5. veikt zemes transformāciju, izņemot zemes transformāciju (pēc rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju) nacionālo parku dabas lieguma zonās un zemes transformāciju (pēc saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi) šo noteikumu 16.28.2.apakšpunktā minēto darbību veikšanai;

16.6. ierīkot purvos dzērveņu plantācijas;

16.7. nosusināt purvus;

16.8. dedzināt sauso zāli un niedres, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto dabas apsaimniekošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;

16.9. cirst kokus galvenajā cirtē un rekonstruktīvajā cirtē;

16.10. cirst kokus kopšanas cirtē (izņemot slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus saskaņā ar šo noteikumu 16.29.apakšpunktu un citiem normatīvajiem aktiem), ja valdaudzes vecums pārsniedz:

16.10.1. priežu un ozolu audzēm – 60 gadus;

16.10.2. egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm – 50 gadus;

16.10.3. apšu audzēm - 30 gadus;

16.11. no 15.aprīļa līdz 31.jūlijam veikt mežsaimniecisko darbību, izņemot meža ugunsdrošības pasākumus, meža atjaunošanu ar rokas darbarīkiem un bīstamo koku (koku, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus) ciršanu un novākšanu;

16.12. atzarot augošus kokus mežaudzēs, izņemot koku atzarošanu skatu punktu ierīkošanai un uzturēšanai, kā arī satiksmes drošībai uz vispārējās lietošanas ceļiem;

16.13. cirst nokaltušus kokus un izvākt kritušus kokus, kritalas vai to daļas, kuru diametrs resnākajā vietā ir lielāks par 25 cm, izņemot bīstamo koku novākšanu;

16.14. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem, mopēdiem, motorrolleriem, pajūgiem un zirgiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, ja tas nav saistīts ar šo teritoriju apsaimniekošanu vai uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;

- 16.15. ierīkot nometnes un celt teltis ārpus īpaši norādītām vietām;
- 16.16. kurināt ugunscurus ārpus īpaši norādītām vai speciāli ierīkotām vietām;
- 16.17. rīkot autosacensības, motosacensības, ūdensmotosporta un ūdensslēpošanas sacensības, kā arī rallijus, treniņbraucienus un izmēģinājuma braucienus;
- 16.18. ierīkot savvaļas augu, sēņu un dzīvnieku, kā arī to produktu pārdošanas un iepirkšanas punktus;
- 16.19. izmantot speciālas vākšanas palīgierīces savvaļas ogu un sēņu lasīšanā;
- 16.20. uzstādīt vēja ģeneratorus;
- 16.21. pieļaut suņu atrašanos brīvā dabā bez pavadas un uzpurņa, izņemot medības un valsts robežas apsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktos gadījumus un kārtību;
- 16.22. iegūt derīgos izrakteņus;
- 16.23. bojāt vai iznīcināt (arī uzarot vai kultivējot) palienu, terašu un meža pļavas un lauces, izņemot medījamo dzīvnieku piebarošanas lauces;
- 16.24. sadalīt zemes īpašumus zemes vienībās, kas mazākas par 10 hektāriem;
- 16.25. veikt darbības, kas izraisa augsnes eroziju;
- 16.26. ierīkot jaunas iežogotas savvaļas dzīvnieku sugu brīvdabas audzētavas;
- 16.27. celt un ierīkot jaunus aizsprostus un citas ūdens regulēšanas ietaises, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto biotopu atjaunošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;
- 16.28. bez rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi:
 - 16.28.1. organizēt brīvā dabā masu sporta, izklaides un atpūtas pasākumus, kuros piedalās vairāk nekā 50 cilvēku;
 - 16.28.2. veikt ceļu (arī sliežu ceļu), inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju restaurāciju, renovāciju vai rekonstrukciju;
 - 16.28.3. ierīkot izziņas, atpūtas un tūrisma infrastruktūras objektus;
 - 16.28.4. atjaunot un ieaudzēt mežu;
 - 16.28.5. mainīt zemes lietošanas mērķi;
 - 16.28.6. vākt dabas materiālus kolekcijām;
 - 16.28.7. veikt zinātniskos pētījumus;
 - 16.28.8. ierīkot jaunas un paplašināt esošās ūdenstransporta līdzekļu bāzes;
- 16.29. cirst slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus kopšanas cirtē, sanitārajā cirtē un galvenajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma bez rakstiskas saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi, izņemot koku

ciršanu aizsargājamās teritorijās, kurām ir izveidota administrācija, kas izsniedz koku ciršanas apliecinājumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898)

17. Būvniecība dabas liegumā pieļaujama atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam, ievērojot normatīvajos aktos un dabas aizsardzības plānā (ja tāds ir) noteikto kārtību un ierobežojumus.

(MK 26.10.2004. noteikumu nr.898 redakcijā)

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no direktīvām [79/406/EEC](#) un [92/43/EEC](#).

Atsauces:

[Izraisošais](#): 02.03.1993, likums, Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām
[Grozījumi](#): 26.10.2004, noteikumi nr. 898, Grozījumi Ministru kabineta 2003.gada 22.jūlija noteikumos Nr.415 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"